



LÄR OM KÄRNVAPEN LÄR OM NEDRUSTNING

Hur du kan arbeta med
kärnvapenfrågorna i skola
och utbildning

Undervisningsmaterial för gymnasiet, årskurs 9 och folkbildningen
av Tim Wright , [International Campaign to Abolish Nuclear Weapons](#)

Text och bild: Tim Wright

Copyright © 2008

Svensk översättning, bearbetning och lärarhandledning: Johan Rinman, 2009

Reviderad 2010

Alla delar av materialet får fritt kopieras och distribueras förutsatt att som källa anges International Campaign to Abolish Nuclear Arms och Svenska Läkare mot kärnvapen.

Materialet ingår i Svenska Läkare mot kärnvapens större utbildningsmaterial

Lär om kärnvapen (2008), www.laromkarnvapen.se, som likaså är fritt att ladda ner och sprida.

Där finns det australiska originalmaterialet "Learn Abolition", bakgrund och styrdokument kring nedrustningsundervisning (bl a den FN resolution som år 2004 uppmanar alla nationer att utveckla, tillämpa och sprida sådan undervisning) samt länkar för fördjupning.

I det australiska originalmaterialet "Learn Abolition" ingår bl a material från Dr Kathleen Sullivan, FN-konsult i frågor om nedrustningsundervisning, och fredsforskaren Felicity Hill. För medverkan i den svenska bearbetningen tackar vi Jan Prawitz, Utrikespolitiska Institutet.

INNEHÅLL

RÅD TILL LÄRAREN 4

Liten handledning i
att undervisa om kärnvapen

INLEDANDE ÖVNINGAR

- | | | |
|---|---------------------------------|----|
| 1 | Skapa ett associationsnät | 8 |
| 2 | Fantasi är viktigare än kunskap | 9 |
| 3 | Mikrolabbet | 10 |
| 4 | Myt eller fakta? | 12 |

AKTIVITETER

- | | | |
|----|----------------------------------|----|
| 1 | Håll en debatt i klassrummet | 13 |
| 2 | Organisera en skrivtävling | 16 |
| 3 | Skriv en insändare | 17 |
| 4 | Uttryck din åsikt | 19 |
| 5 | Designa en fredssymbol | 21 |
| 6 | Rollspela en kärnvapenkris | 24 |
| 7 | Bildprojekt för nedrustning | 26 |
| 8 | Minns offren | 27 |
| 9 | Arrangera en FN debatt | 28 |
| 10 | Vik papperstranor för fred | 32 |
| 11 | Fira framgångarna | 36 |
| 12 | Skriv till dina politiker | 38 |
| 13 | Bekämpa kärnvapen via nätet | 40 |
| 14 | Ordna en frågesport | 41 |
| 15 | Beskriv en kärnvapenexplosion | 46 |
| 16 | Genomför en opinionsundersökning | 48 |
| 17 | Besök ditt kommunalråd | 50 |



ATT UNDERVISA OM KÄRNVAPEN

Kärnvapen är ett ämne som kan väcka starka känslor hos både lärare och elever. Med ditt stöd kan ämnet bli engagerande, givande och hoppfullt. Men stannar du vid att "alla har rätt till sin åsikt" och inte går vidare i diskussionen, så blir det inte lika meningsfullt. Det är i första hand elevernas *insikter* det här materialet vill utveckla - inte deras åsikter, som förhoppningsvis utvecklas ur insikterna.

Syftet med den här handledningen är att ge dig stöd och inspiration till att arbeta med kärnvapenfrågan tillsammans med dina elever. Den vill ge dig tankar och tips som kan guida dig genom arbetet.

Målet med övningarna i "Lär om nedrustning" är att ge en trygg möjlighet att i klassen diskutera fakta, tankar och känslor kring kärnvapenfrågorna.

FÖRBEREDELSE

Innan du tar upp kärnvapenfrågorna i klassrummet är det värdefullt att reflektera över din egen drivkraft. Din egen målsättning klarnar och du får stöd att besvara eventuella frågor från eleverna. Här kan du ha hjälp av filen *Bakgrund och styrdokument*, som visar att nedrustningen faktiskt är tänkt att ingå i undervisningen.

Frågor som du kan reflektera över innan du tar upp ämnet med dina elever: Varför vill jag ta upp de här frågorna? Vad väcks i mig vid tanken på att ta upp det här med mina elever? Vad hoppas jag att mina elever ska ta med sig? Är det bra tajming att börja jobba med det här ämnet just nu?

Innan du börjar behöver du alltså lusten att arbeta med kärnvapenfrågor, någorlunda bakgrundskunskaper samt saklighet och hoppfullhet. Bakgrundskunskaper finner du i de inledande avsnitten i *Lär om kärnvapen*, www.laromkarnvapen.se.

KOMMA IGÅNG I KLASSRUMMET

Vad behövs i själva klassrummet? Se till att du har en Whiteboardtavla, utrymme där eleverna kan röra sig och respekt för elevernas åsikter. Tillsammans kan ni skapa en "klassrumsetik" så att eleverna kan känna sig trygga att dela sina känslor och åsikter. Låt eleverna ta fram en lista över förhållningsregler genom att ställa dem frågan: Vad behöver vi för att alla ska känna sig trygga att dela med sig av sina tankar?

Du kan sedan skriva elevernas svar på Whiteboardtavlan. Du kanske får svar som t.ex. respektera varandra, en person talar i taget, lyssna på varandra, alla har rätt till sin åsikt osv. När listan är färdig kan du gå igenom den tillsammans med eleverna. Enas om dessa förhållningsregler och gå sedan vidare med någon av de *Inledande övningarna* som finns under fliken "Till läraren". Dessa övningar ger dig en känsla för elevernas förståelse och för vad de kan vilja jobba vidare med. Börja gärna med "Inledande övning 1 – Skapa ett associationsnät".

ATT ARBETA MED AKTIVITETERNA

Genom upplevelsebaserade övningar och gruppdiskussioner kan eleverna få bättre förståelse för dagens kärnvapenhot. Efter de *Inledande övningarna* kan ni därför gå vidare med några av de aktiviteter som finns under fliken "Till läraren". Fundera över vilka arbetsätt som passar just dina elever. Gillar de att diskutera? Tycker de om att skriva? Är de intresserade av andra medier och uttryckssätt? Du kan visa dem hela materialet och be dem prioritera, eller i grupper välja olika delar av materialet för att sedan presentera resultatet gemensamt - i en temadag eller i en serie lektioner. Ni behöver inte göra alla aktiviteter, utan det viktiga är att tänka till i kärnvapenfrågan.

Om det av någon anledning är orolig stämning i klassen inför att gå vidare med kärnvapenfrågan så kan du undvika aktiviteter där eleverna på något sätt upplever att de konkurrerar mot varandra. Välj istället aktiviteter där eleverna uppmuntras att samarbeta med varandra, t.ex. *Designa en fredssymbol* (5), *Hedra offren* (8) och *Beskriv en kärnvapenexplosion* (15). Att arbeta i mindre grupper istället för i helgrupp kan också vara till hjälp, t.ex. den inledande övningen *Mikrolabbet* eller *Genomför en opinionsundersökning* (16). Även *Organisera en skrivtävling* (2) kan utvecklas till ett samarbete mellan elever och grupper.

Vi måste vara beredda på att möta diametralt olika åsikter i klassen. I diskussionsövningarna "vinner" den som har de bäst underbyggda argumenten, inte den som har "rätt".

Efter varje genomförd aktivitet är det bra om du kan sätta in den i ett större sammanhang: har du lärt dig något här som du kan använda i ett annat sammanhang?

ATT DISKUTERA OM KÄRNVAPEN

Alla aktiviteter inbjuder till dialog i klassrummet, men vissa är speciellt lämpade för diskussioner (se rutan bredvid). Kom ihåg att eleverna kommer mer att minnas *hur* ni pratade om kärnvapen mer än exakt vad som togs upp. Genom att poängtera att samarbete uppstår när det finns frivillighet så kan du hjälpa eleverna att förstå varandra.

FYRA AKTIVITETER LÄMPADE FÖR DISKUSSIONER

Ha en debatt i klassrummet (1)

Uttryck din åsikt (4)

Rollspela en kärnvapenkris (6)

Arrangera en FN-debatt (9)

Diskussionerna blir extra givande när eleverna får reflektera över sina egna sätt att bemöta varandra när de diskuterar. Att reflektera kring diskussionerna kan bli en röd tråd genom hela undervisningen. Visa eleverna hur verklig förståelse i kärnvapenfrågan

begränsas när fokus hamnar på vem som har "rätt" och vem som har "fel". Förståelsen möjliggörs när ni tittar på de underliggande drivkrafterna och behoven bakom det som sägs. Försök att under eller efter diskussionen ta fram vad båda sidor kan tänkas ha gemensamt - försök fokusera på det istället för på olikheterna!

Det finns många sätt att skapa detta klimat: Ordföranden i aktiviteterna *Arrangera en FN-debatt* (9) och *Rollspela en kärnvapenkris* (6) skulle kunna se till att diskussionerna förs på detta sätt.

Beskriv en kärnvapenexplosion (15) kan kompletteras med en diskussion om vad vi kan göra för att undvika att detta sker.

FRÅGOR FÖR DISKUSSIONER

Hur var det att lyssna på den som pratade?

Kände du dig förstådd?

Hur var det att lyssna till någon som verkade tycka annorlunda än du?

Upplevde du att du kunde hitta ord för att uttrycka dina åsikter?

Hur tänkte du när...?

Vad var det som gjorde att...?

Vad tyckte ni om diskussionen?

Har någon ändrat något i sina åsikter under diskussionen?

I aktiviteten *Skriv till dina politiker* (12) kan ni lägga in en diskussion och ett utforskande av olika sätt att påverka. Du kan fråga eleverna varför man kan uppleva ett motstånd mot att ta kontakt med sina politiker? Varför tycker många att det är enklare att demonstrera på olika sätt? Varför väljer så många att göra ingenting? Vad säger jag JA till i mitt NEJ till att skriva, söka upp, eller skicka e-post till dem jag vill påverka? Om elever känner sig osäkra inför att träffa sitt kommunalråd, *Besök ditt kommunalråd* (17) kan de t.ex. rollspela besöket i klassrummet. Du även kan lägga in forumspel i anslutning till flera aktiviteter.

Om det är samma två elever som argumenterar mot varandra utan att andra får en chans att komma in i diskussionen så kan du göra aktiviteter där eleverna tilldelas specifika roller, t.ex. *Ha en debatt i klassrummet* (1) eller *Arrangera en FN debatt* (9). Om situationen ändå dyker upp så kan du kontrollera att du har förstått vad eleverna vill ha sagt. Om en elev inte känner sig hörd kommer han/hon att upprepa sin åsikt tills någon hör. Rikta dig direkt till personen och kontrollera att du har uppfattat vad han/hon velat säga. Be att få höra andras tankar om det personen har sagt. Du kan också göra en "runda" där var och en får chans att säga något (men tillåt den som vill få avstå).

Ibland händer det att elever börjar prata förbi varandra och sväva iväg från just kärnvapenfrågan. Här kan det vara frestande att bara låta diskussionen fortgå när du ser hur mycket energi och känslor ämnet väcker. Kom dock ihåg värdet av att stanna upp och sammanfatta elevernas uttalanden. I *Uttryck din åsikt* (4) är lärarens närvaro viktig så att alla får komma till tals. Fånga upp alla sidor, så sänker du samtidigt tempot i diskussionen och alla argument kommer fram.

Mer handledning finns i varje avsnitt av materialet! Lycka till!

INLEDANDE ÖVNING 1

SKAPA ETT ASSOCIATIONSNET

Det är alltid bra att först ta reda på vad dina elever redan kan. Många lärare blir förvånade över hur mycket kunskap deras elever redan har om kärnvapenfrågor. Även

om man inte pratar om det i klassrummet så snappar eleverna upp information på nyheterna och i filmer.

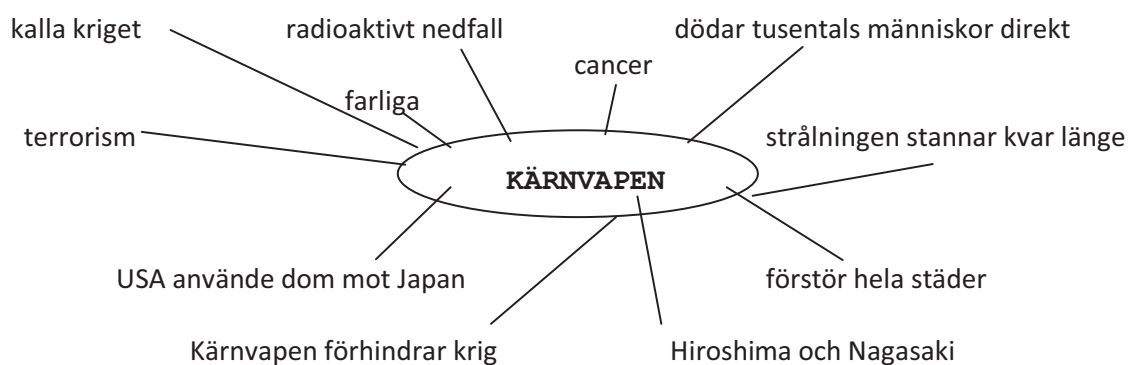
1. Skriv "Kärnvapen" på tavlan och ringa in ordet. Be eleverna säga vad de kommer att tänka på när de hör ordet kärnvapen. Rita en linje från cirkeln för att koppla varje tanke till det centrala ämnet (se bilden nedan). Skriv ner allt eleverna säger, för att bekräfta deras kunskap. Det här hjälper klassen att få grundläggande information om kärnvapen, och att rätta till eventuella missförstånd.

STIMULERANDE FRÅGOR

- Vilka länder har kärnvapen?
- Vad gör kärnvapen?
- Vilka effekter har kärnvapen?
- Varför är kärnvapen annorlunda än andra vapen?
- Vad är strålning?

2. För att avsluta brainstormingen kan du be eleverna summera diskussionen för att understryka deras kollektiva kunskap och erbjuda en inkörspport till huvudaktiviteten. Be eleverna göra kopplingar mellan de olika tankarna som kommit upp i nätet. Exempelvis, utifrån nätet nedan, kan man summera: "Tusentals människor dödades i Hiroshima och Nagasaki. De bomber som USA fällde förstörde hela städer. Det radioaktiva nedfallet var farligt och orsakade symptom som man aldrig tidigare hade varit med om, som att människor fick cancer och barn föddes med svåra missbildningar. Så människor som inte ens hade fötts vid atombombningarna påverkades ändå av dem, eftersom strålningen stannar kvar länge efter själva bombningen." Utifrån nätet ser du hur ni kan fortsätta.

EXEMPEL PÅ ETT NÄT KRING ORDET KÄRNVAPEN



INLEDANDE ÖVNING 2

FANTASI ÄR VIKTIGARE ÄN KUNSKAP

Det här kan vara en bra övning att göra innan du börjar med de interaktiva övningarna, för att konkretisera ett krångligt ämne och göra deltagarna mottagliga för vikten av det du har att berätta. Den här övningen kan göra djupt intryck på deltagarna, så var beredd på starka reaktioner. Ge eleverna tid att uttrycka känslor och eventuellt diskutera det de nyligen varit med om efter övningen.

1. Dela upp kulorna/ärterna så du har en separat och övriga 1299 i en påse som du kan hålla ifrån.
2. Berätta för deltagarna:

MATERIAL

Plåtburk (kakburk)
1300 kulor för luftgevär (ärter går också bra och är lite lättare att få tag på)

TID

5 min för övningen och eventuell tid för efterföljande reflektioner från eleverna.

Albert Einstein sade att "Fantasi är viktigare än kunskap". I den här övningen föreställer vi oss den enorma sprängkraften som kärnvapen har. Ibland är det jobbigt att prata om just kärnvapen, för att dess kraft blir så svår att föreställa sig, så stor och abstrakt att det är nästan omöjligt att greppa. Det finns över 22 000 kärnvapen i världen idag. Genom följande ljudövning och med fantasins hjälp kan vi lättare förstå sprängkraften i dagens kärnvapenarsenaler.

Be alla att sluta ögonen och sitta bekvämt. Lyssna på det här ljudet. Släpp ner en kula/ärta i plåtburken. <PLING> Det här ljudet representerar den totala sprängkraften i alla vapen som användes under andra världskriget. Tänk igenom vad det betyder! Det ljudet representerar alltså alla de kulor, bomber, granater, landminor, torpeder, konventionella vapen OCH de två nya atombomberna som släpptes över Hiroshima och Nagasaki. Det är tre megaton TNT, all förstörelse under hela andra världskriget, representerad av det här ljudet.

Släpp ner kulan/ärtan i plåtburken igen. <PLING> Nu ber jag er fortsätta hålla ögonen slutna och lyssna på det ljud som representerar alla kärnvapen som finns i dagens arsenaler, i USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike, Kina, Israel, Indien och Pakistan – 60 år efter Hiroshima och Nagasaki.

Häll långsamt ner de 1 300 kulorna/ärtorna ur påsen i plåtburken – avsluta med en stunds tystnad innan du fortsätter prata. Det ljudet ni precis hörde representerar den verklighet vi lever i. 1 300 gånger all den förödelse, all den död och alla de skador som förorsakades av andra världskrigets vapen. Över 22 000 kärnvapen: för stort för att förstå, och för farligt för att få fortsätta existera.

3. Einstein har också sagt: "Vi behöver ett helt nytt sätt att tänka om mänskligheten ska överleva". Det betyder att vi behöver lära oss att lösa konflikter utan våld. Tror du att det är möjligt? Hur skulle det gå till? Diskutera!

INLEDANDE ÖVNING 3

MIKROLABBET

Ett mikrolabb är ett sätt att få igång kommunikation i små grupper. Det är ett laboratorium för att undersöka känslor och tankar och för att experimentera med frågor och reflektioner. I ett mikrolabb får eleverna öva sig på att både prata och lyssna som ett sätt att nå förståelse inom sig själva och för varandra. Det

här är en tidsbegränsad aktivitet. Varje elev får möjligheten att svara på en fråga. De får prata i två minuter. Läraren ger tecken när det är dags att gå vidare till nästa talare. När en person pratar lyssnar alla andra, och en i gruppen tar anteckningar. Roter dessa roller mellan gruppledammarna.

1. Dela in klassen i små grupper om tre till fyra elever. Låt varje grupp hitta sitt eget hörn av klassrummet och sitta i en cirkel så att alla kan se de andra i gruppen.
2. Gå igenom klassrumsetik och tystnadsplikt. När alla har satt sig i sina grupper är det bra att gå igenom klassens etiska regler igen, och påminna alla om att det som sägs i rummet stannar i rummet. Det här är viktigt för att eleverna ska våga prata öppet om sina tankar och känslor. Alla deltagare måste vara överens om att det som sägs i de små grupperna är privat, och att inga namn ska nämnas när klassen återsamlas från de små grupperna till helklass igen.
3. Välj roller och hur de ska rotera. I en grupp om fyra blir en talare, två lyssnare och en sekreterare. I en grupp om tre lyssnar bara en person i taget. Efter ett första varv med frågor, byt roller. För fyra frågor behövs det åtta minuter för varje runda.

ROLLER

TALAREN: prata utifrån dina egna åsikter. Dela med dig så mycket som du själv vill. Det är okej att hoppa över om du behöver mer tid att tänka.

LYSSNAREN: var en aktiv lyssnare – det betyder att vara alert, lyssna med hela din uppmärksamhet fokuserat på den som pratar i din egen grupp. Ingen får avbryta den som pratar.

SEKRETERAREN: skriv ner tankar och idéer, speciellt det som handlar om förslag på vad man kan göra. Tack vare att någon antecknar kommer alla att ha minnesanteckningar i slutet av övningen och samtalet kan fortsätta i ett annat sammanhang om eleverna önskar.

INTRODUCERA DEN FÖRSTA FRÅGAN

När du introducerar en fråga kan det vara bra att ställa frågan följt av ett kort exempel på hur den skulle kunna besvaras. Repetera sedan frågan igen. Det här ger deltagarna tid att tänka igenom hur de vill besvara frågan. Mellan frågorna i mikrolabbet kan det vara bra att påminna om klassrumsetiken för att minimera avbrott och annat prat.

EXEMPEL PÅ FRÅGOR

1. Vad vill du säga om kärnvapen? Vad tänker du på?
2. Vad känner du kring spridning av kärnvapen till nya länder?
3. Vad kan människor göra för att förhindra att kärnvapen sprids?
4. Hur skulle en värld utan kärnvapen se ut?
5. Hur skulle du kunna bidra till att skapa en fredligare värld?

Notera att frågorna går från att handla om känslor till att handla om att göra något åt situationen. Det är väldigt viktigt att ge tid åt den sista frågan om vad eleverna kan göra, för att inte lämna dem med en känsla av hopplöshet och handlingsförlamning.

ÅTERSAMLAS

När alla i gruppen har fått svara på alla frågorna och haft de olika rollerna är det dags att återsamlas i helklass. Fråga eleverna vad de har lärt sig genom mikrolabbet. Fråga efter frivilliga som vill dela med sig av sina erfarenheter, men påminn eleverna om tystnadsplikten och om att man bara får berätta sina egna tankar, inte de andras.

Det här kan leda till en diskussion i klassen. Ge lite tid för detta, och samla gärna tankarna i ett nät på samma sätt som i exemplet ovan, så att ni kan ta med er frågor ni inte hinner med till ett senare tillfälle. Kom ihåg att tacka eleverna för deras deltagande och håll koll på om någon verkar ha tagit illa vid sig av att prata om sina känslor och kanske rädslor.

INLEDANDE ÖVNING 4

MYT ELLER FAKTA?

Den största fara som mänskligheten – ja faktiskt alla på vår planet – står inför, är hotet att förintas av kärnvapen.



MYT

FAKTA

- 1** **Kärnvapen är inte värre än andra vapen.** Kärnvapen är det enda vapen som är kraftfullt nog att förinta hela den mänskliga civilisationen på några timmar. De flesta av dagens kärnvapenbomber är hundratals gånger kraftfullare än de två bomber som släpptes över Japan 1945.
- 2** **Kärnvapen utgör inget verkligt hot idag.** Det finns fortfarande 22.000 kärnvapen i världen. Varje kärnvapen innebär ett direkt hot mot den globala säkerheten och mänsklighetens överlevnad. Tusentals kärnvapen står redo att avfyras inom några minuter från ordergivning.
- 3** **Det är OK att några länder har kärnvapen.** Inget land kan anförtros med att ha kärnvapen. Så länge vissa länder har kärnvapen så kommer andra att vilja ha dem. Kärnvapen snarare hotar än stärker nationell säkerhet.
- 4** **Risken är liten att kärnvapen kommer att användas igen.** Om vi inte gör oss av med alla kärnvapen så kommer de – medvetet eller genom en olyckshändelse, åter att användas med katastrofala resultat. Avrustning är nödvändig och kan genomföras.
- 5** **Människor bryr sig inte längre så mycket om kärnvapen-nedrustning.** Färska opinionsmätningar visar att en överväldigande majoritet av världens befolkning anser att kärnvapen ska förbjudas. De flesta regeringar håller med.
- 6** **Det är en utopi att tänka att vi någonsin kommer att bli av med kärnvapen.** Vi har förbjudit landminor, kemiska vapen och biologiska vapen. Det enda som hindrar oss från att avskaffa det värsta vapnet av dem alla – kärnvapen – är bristen på politisk vilja.

AKTIVITET 1

HÅLL EN DEBATT I KLASSRUMMET

En debatt är en möjlighet att höra två sidor av en berättelse där båda sidor får lika mycket utrymme. Du kan bjuda in dina föräldrar och lokala politiker att komma och lyssna. Du får tillfälle att utveckla din förmåga att tala inför en grupp och samtidigt tänka till ordentligt. Det här är viktiga färdigheter att ha, speciellt om du vill arbeta som politiker, som diplomat eller i en kampanj.

VILKET LAG VINNER?

Låt din lärare, föräldrar eller klasskamrater avgöra. De bör bedöma ditt lag efter hur väl det argumenterar för sin sak snarare än om de tycker att din åsikt är den rätta.

STEG

- 1 Ställ i ordning klassrummet som det visas i **grafiken på nästa sida**.
- 2 Dela in klassen i **grupper med sex personer i varje grupp** plus en moderator.
- 3 Tilldela varje grupp ett **ämne** (*Se exempel på ämnen nedan*).
- 4 Dela in varje grupp i **två lag med tre personer i varje lag**.
- 5 Tilldela varje deltagare **en talarroll** (*Se nästa sida*).
- 6 Låt varje lag ha en "brainstorm" för att få fram argument som stödjer dess position.
- 7 Dela upp dessa argument mellan den **första och andra talaren**.
- 8 Bestäm en **tidsbegränsning** för varje talare, t.ex. två minuter.
- 9 Inled debatten med **den första talaren från förespråkarlaget**.
- 10 **Växla** mellan förespråkarlaget och motståndarlaget.
- 11 Tala om **vilket lag som vann** debatten!

EXEMPEL PÅ ÄMNEN

- Att risken för en förintelse orsakat av kärnvapen är lika hög idag som någonsin tidigare.
- Att kärnvapen utgör ett allvarigare hot mot världen än klimatförändringar.
- Att det bara är en tidsfråga innan kärnvapen används igen.
- Att terrorister troligen kommer att få tag på kärnvapen en dag.

TALARROLLER

FÖRESPRÅKARLAGET

(Håller med i frågan)

TALARE 1

- Definierar ämnet
- Presenterar förespråkarlagets huvudargument
- Beskriver vad de andra i förespråkarlaget kommer att argumentera

Presenterar den första hälften av argumenten för förespråkarlaget.

TALARE 2

- Avfärdar vad den första talaren från motståndarlaget har sagt
- Presenterar den andra hälften av argumenten för förespråkarlaget.

TALARE 3

- Avfärdar alla återstående argument för motståndarsidan
- Presenterar en sammanfattning av argumenten för förespråkarlaget
- Avslutar debatten för förespråkarlaget.

MOTSTÅNDARLAGET

(Håller inte med i frågan)

TALARE 1

- Godtar eller avfärdar förespråkarlagets definition av ämnet
- Presenterar motståndarlagets huvudargument
- Beskriver vad de andra i motståndarlaget kommer att argumentera
- Avfärdar vad den första talaren från förespråkarlaget har sagt
- Presenterar den första hälften av argumenten för motståndarlaget.

TALARE 2

- Avfärdar vad talarna från förespråkarlaget har sagt
- Presenterar den andra hälften av argumenten för motståndarlaget.

TALARE 3

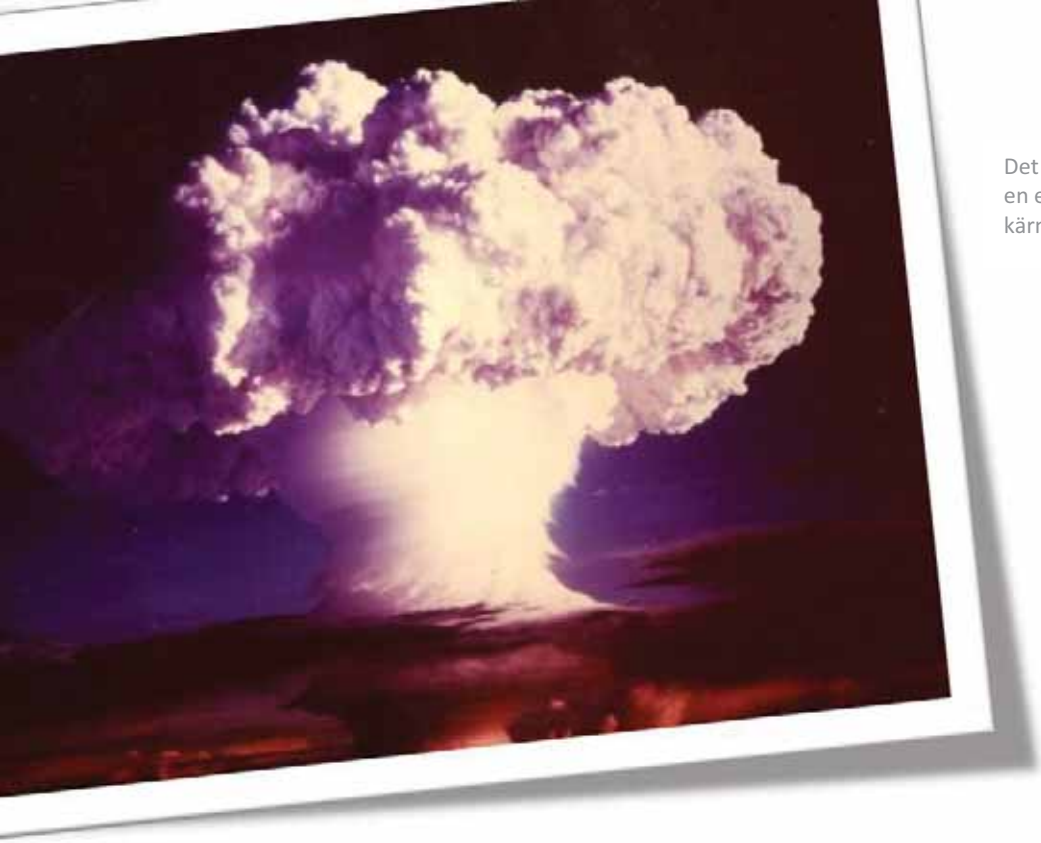
- Avfärdar alla de återstående argumenten för förespråkarlaget
- Presenterar en sammanfattning av argumenten för motståndarlaget
- Avslutar debatten för motståndarlaget.

STÄLL I ORDNING KLASSRUMMET

MODERATOR



PUBLIK



Det svampliknande molnet från en explosion i ett kärnvapenprov.

FÖRSLAG PÅ ARGUMENT

ÄMNE: Att risken för förintelse orsakat av kärnvapen är lika hög idag som någonsin tidigare.

FÖRESPRÅKARLAGET

(Håller med frågan)

- Fler länder än någonsin tidigare har kärnvapen. Ju fler som har tillgång till kärnvapen desto sannolikare är det att de kommer att användas.
- Eftersom många kärnvapen idag är gamla och felaktiga finns det en stor risk att de kommer att användas av en olyckshändelse.
- Nordkorea har gått med i kärnvapenklubben och Iran har ambitioner att följa efter.
- USA och andra kärnvapenstater har lagt ökad tonvikt på nyttan av sina kärnvapen.
- Flera länder har sagt att de skulle vara beredda att använda sina kärnvapen i alltfler situationer än tidigare.
- På grund av spridningen av kärnkraft har fler länder idag kunskapen att tillverka kärnvapen.
- Dagens kärnvapen tenderar att vara mycket kraftfullare än kärnvapen från förr.

MOTSTÅNDARLAGET

(Håller inte med i frågan)

- Det finns betydligt färre kärnvapen i dag än under det kalla kriget: tiotusentals har avvecklats.
- Förhållandet mellan USA och Ryssland, de två länder som har flest kärnvapen idag - har förbättrats betydligt sedan det kalla kriget.
- Det finns i allmänhet ett större samarbete mellan nationer idag.
- Opinionsundersökningar visar att de flesta människor runt om i världen idag tror att kärnvapen hotar ett lands säkerhet mer än de förbättrar det.
- Fler länder än någonsin kräver en kärnvapenkonvention, ett fördrag som skulle förbjuda kärnvapen.
- Kärnvapenkrig vore otänkbart med tanke på våra förbättrade kunskaper om de omedelbara och långsiktiga effekterna av radioaktivt avfall på människors hälsa.

AKTIVITET 2

ORGANISERA EN SKRIVTÄVLING

Ord kan förändra världen. Så varför inte skapa en skrivtävling som fokuserar på hur man kan avskaffa kärnvapen? Elever kan lämna in dikter, essäer eller berättelser. Sen kan du publicera de vinnande bidragen i en broschyr eller på Internet så många fler kan läsa det!



STEG

- 1 **Sätt upp riktlinjer:** Kom fram till några riktlinjer som ska gälla i din tävling. Fundera på följande frågor: Vem får skriva? Vilka typer av texter ska accepteras, t.ex. dikter, essäer, skönlitteratur? Finns det en övre gräns för hur många ord man får använda? Kan en person skicka in flera texter? Finns det ett ämne?
- 2 **Publicera tävlingen:** Bestäm en tidsgräns för när eleverna ska lämna in sina texter. Skapa flygblad och affischer för att eleverna ska känna till tävlingen. Annonsera om tävlingen i din skoltidning. Uppmuntra dina kompisar att lämna in sina bidrag.
- 3 **Berätta om vinnarna:** Skapa en panel av människor som kan bedöma tävlingen. Du kan t.ex. ha med skolans rektor, en lokalpolitiker eller en författare. Presentera vinnarna och ge dem ett pris eller ett intyg vid ett tillfälle när skolans elever samlas.
- 4 **Publicera de vinnande bidragen:** Ordna så att de vinnande bidragen publiceras i din skoltidning. Du kan också sätta ihop ett häfte med texterna så att andra elever har möjlighet att läsa dem. Varför inte göra dem tillgängliga på Internet?

FÖRSLAG TILL ÄMNEN

- Jag kan föreställa mig en värld utan kärnvapen. Kan du?
- Avskaffandet av kärnvapen är den mest brådskande utmaningen för mänskligheten i dag.
- Kärnvapen är den värsta typen av vapen. De behöver avskaffas nu.

AKTIVITET 3

SKRIV EN INSÄNDARE

När du lär dig mer om kärnvapen kommer du säkert att bilda dig en egen uppfattning om vad som behöver göras för att få bort dem. Behåll inte dessa idéer för dig själv! Varför inte skriva en insändare till en tidning eller tidskrift? Det här är ett av många sätt att göra dina åsikter kända hos allmänheten. (Obs! Flera sätt hittar du på Lär om Kärnvapen, www.laromkarnvapen.se/raddavarlden.html.) Nedan finns några tips om hur du kan öka chanserna att ditt brev publiceras.

TA MED DIN ÅLDER!

Tidningar får sällan insändare från unga människor så du kanske vill inkludera din ålder längst ner i brevet för att öka chanserna att det publiceras.

STEG

- 1 Läs **många olika tidningar och tidskrifter** för att se om de skriver om kärnvapenfrågor. Välj ut några nyhetsartiklar, debattartiklar eller insändare som du tycker känns intressanta.
- 2 Finns det något i dessa texter som du inte håller med om? Finns det någon del av en fråga eller en viss **synvinkel** som du tycker inte beskrivs helt och hållet?
- 3 Gör en liten **undersökning** om du tycker att det känns nödvändigt och börja sedan skriva ett utkast till en insändare. Det är bra om du hänvisar till en specifik artikel i början av din insändare.
- 4 Kontrollera att alla dina meningar stämmer och är lättlästa. Korta och innehållsrika meningar fungerar bra. Läs igenom och gör ändringar i ditt brev tills du är nöjd. Insändaren bör innehålla **färre än 250 ord**.
- 5 Fråga dig själv: Varför skulle en redaktör välja att publicera just den här insändaren när han eller hon får mängder av insändare varje dag? Skriv ett **brev som sticker ut från mängden**.
- 6 **Skicka din insändare** till tidningen eller tidskriften. Var noga med att skriva ditt fullständiga namn, adress och ditt telefonnummer så att redaktören kan kontrollera att du verkligen är författaren.
- 7 Om din insändare inte blir publicerad, försök då att **förbättra insändaren** och skicka den sedan till en annan redaktion. Var ihärdig!



EXEMPEL PÅ EN INSÄNDARE

Till Redaktören,

Ang. "Dags att bli allvarliga om kärnvapen" (ledare, 1 januari): Jag håller med om att risken för en förintelse orsakat av kärnvapen är skrämmande stor. Men jag håller inte med dig när du säger att kärnvapen inte kommer att avskaffas inom vår livstid.

Vi har redan förbjudit kemiska vapen, biologiska vapen och landminor. Visst kan vi då få fart på den politiska viljan att avskaffa de värsta vapnen av alla? Jag tror att vi tillsammans kan skapa ett kraftfullt folkligt stöd för ett avskaffande av kärnvapen.

Det finns för närvarande 22 000 kärnvapen i världen idag. Det betyder 22 000 goda skäl att verka för nedrustning.

John Svensson
Göteborg

EN BRA INSÄNDARE —

- börjar med en hänvisning till en nyhet eller en debatt alternativt förklarar vad som fick dig att skriva
- beskriver klart och tydligt vad din åsikt är i en viss fråga och varför du har den åsikten
- använder statistik, citat och känsloladdat språk för att förmedla argument som stödjer din åsikt
- använder ett humoristiskt eller gripande språk på ett sätt som fångar läsarens uppmärksamhet.

VARIATIONER

1

Skriv en artikel i din skoltidning.

Varför inte skriva en artikel i din skoltidning? En artikel kan innehålla din åsikt om kärnvapen och information om hur du arbetar för en värld utan dem.

2

Kommentera nyhetshändelser på Internet.

Många människor idag läser tidningar på nätet istället för i tryck. De flesta artiklarna du hittar på nätet kan kommenteras direkt av läsarna. Det här är ett jättebra nytt sätt att göra din röst hörd!

AKTIVITET 4

UTTRYCK DIN ÅSIKT

Den här aktiviteten ger eleverna en aktiv möjlighet att tänka igenom och uttrycka sina åsikter, lyssna på andras åsikter och diskutera kärnvapenfrågan. Det finns många sätt att jobba med olika påståenden. Här är två metoder som båda är tankeväckande och som ger utrymme för rörelse:

ÅSIKTSSKALAN

- 1 Avsätt olika hörn av rummet till "håller med helt" och "håller inte alls med". "Jag vet inte/ingen åsikt) finns mitt emellan de två hörnen. Eftersom det är en skala finns det många grader av åsikter mellan de två motpolerna. Det betyder att man kan hålla med om ett påstående, men inte hålla med helt, och man kan då placera sig var det känns lämpligast på skalan.
- 2 Börja med några enkla exempel för att kontrollera att alla har förstått. Försök med "Chokladglass är godast" eller "Småsyskon är jobbiga". När eleverna har hittat sin plats på skalan, be frivilliga att berätta varför de ställt sig just där. Nu har alla en uppfattning om hur det fungerar, så gå över till de riktiga påståendena.
- 3 Be elever som står på olika ställen på skalan att uttrycka sina åsikter, och ge flera anledningar till varför de valt att stå där de står. Ge utrymme för en bredd av olika åsikter längs skalan. Det

är bra att summera vad eleverna säger för att säkerställa att alla elever förstår och hör vad som sägs. Det kan också hjälpa att ställa öppna frågor för att få mer information eller klagörande frågor för att få eleverna att tänka djupare på sina egna åsikter. En variation är att varje talare får summera vad föregående person har sagt innan hon/han säger sin egen åsikt.

EXEMPEL PÅ PÅSTÅENDEN

- Det kan vara nödvändigt att använda kärnvapen för att slåss mot terrorism
- Att använda kärnvapen är terrorism
- Vi kommer aldrig att bli av med kärnvapnen utan kommer att få leva med dem
- Det är viktigt att ungdomar är medvetna om farorna med kärnvapen
- Avskaffande av kärnvapen är enda sättet att göra världen säker
- Jag är rädd för kärnvapen
- Killar är mer intresserade av kärnvapenfrågor än tjejer
- Jag kan själv göra någonting för att göra världen till en bättre plats
- Kärnvapen är farligare i vissa länder än i andra
- Sverige borde ha egna kärnvapen

- 4 När några elever med olika åsikter har delat med sig av sina tankar är det dags att fråga om någon vill ändra åsikt baserat på ny information och nya tankar. Det är viktigt att göra klart värdet av att ha ett öppet förhållningssätt till ny information och andras åsikter och att man kan ändra åsikt när man tar till sig ny information. På så sätt lär vi oss alla.
- 5 När du har gått igenom ett antal påståenden och känner att gruppens aktivitetsnivå sjunker, återsamlas i en stor ring. Håll en öppen diskussion och be frivilliga att dela med sig sina åsikter om övningen och vad de upplevt och lärt sig.

HETA STOLEN

Gör klart innan ni börjar övningen att det inte finns några fel eller rätt svar och att övningen ska hålla ett ganska högt tempo, alltså att eleverna inte behöver sitta och tänka utan agera spontant. Om ni har satt upp någon klassrumsetik så kan det vara bra att påminna om den nu.

- 1 Se till att alla sitter i en cirkel med varsin stol, utom en person som får stå i cirkelns mitt. Sitt själv med i ringen men gör klart att du inte kommer att flytta på dig.
- 2 Börja med några enkla provpåståenden för att kolla att alla har förstått. Håller man med så stiger man upp från sin stol och byter plats med någon annan som också håller med. Personen i mitten försöker hinna få en av de lediga stolarna och en ny person får stå i mitten. Personen i mitten är till för att ge eleverna en känsla av lek i det ganska tunga samtalsämnet.
- 3 När eleverna bytt plats ber du några frivilliga som höll med om påståendet och flyttade plats berätta om varför, och likaså några av de som inte höll med och satt kvar. Gå sedan vidare med nästa påstående.
- 4 Avsluta gärna övningen med en runda där varje deltagare får säga ett eller ett par ord om hur hon/han känner sig efter övningen. Det ger också dig möjlighet att stämma av om någon upplevt övningen och de nya tankarna som jobbiga och kanske behöver prata mer om detta utan hela klassen.
- 5 Tacka alla för att de delat med sig av sina åsikter och påminn om tystnadsplikten.

AKTIVITET 5

DESIGNA EN FREDSSYMBOL

Fredstecknet skapades 1958 för British Campaign for Nuclear Disarmament (se nedan) och är en av världens mest kända symboler. Den används ofta i populärkultur

och reklam. Skapa en egen fredssymbol, för man vet ju aldrig, kanske den blir lika populär som originalet!

STEG

- 1 Ta en titt på existerande **fredssymboler och anti-kärnvapensymboler**.
- 2 Fundera på **vad de betyder** och avgör hur effektiva de är.
- 3 Ta fram **flera idéer** på en egen symbol.
- 4 **Visa dina skisser för dina kompisar** för att se vad de tycker om dem.
- 5 Utveckla en av dem och **använd den som logotyp** inom skolans fredsgrupp.
- 6 **Skriv ut symbolen** på T-shirts, klistermärken, knappar mm.!

FREDSSYMBOLER

ANTI-KÄRNVAPENMÄRKET

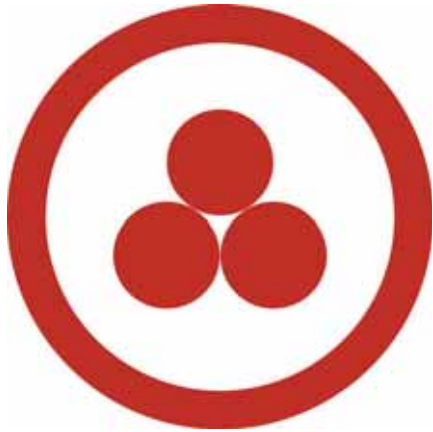
Anti-kärnvapenmärket dök först upp i form av ett märke som gjordes med hjälp av svart färg på vit lera. Designen består av sjömärkena "N" och "D" – som står för "Nuclear Disarmament" (kärnvapennedrustning). Bokstaven "N" skapar man genom att hålla två flaggor nedåt, 45 grader från kroppen. Bokstaven "D" skapar man genom att hålla den ena flaggan rakt upp och den andra rakt ner.

Anti-kärnvapenmärket var populärt på 1960-talet i USA i samband med kampen för medborgerliga rättigheter.

Fundamentalistiska grupper inom extremhögern försökte få märket förbjudet; de hävdade att det var ett kommunistiskt tecken och att det hade satanistiska förtecken. Det fanns ett officiellt försök att förbjuda det i Sydafrika

under apartheidregimen. Anti-kärnvapenmärket har aldrig varit upphovsrättsskyddat, vilket innebär att det kan användas gratis av vem som helst. Det är inte längre bara en symbol för kärnvapennedrustning, utan har blivit en symbol för fred och ickevåld.





FREDSFLAGGAN

Fredsflaggan har använts i många kulturer under tusentals år, särskilt i Asien. Ingen enskild grupp eller tradition har någonsin befäst den som sin. De tre mittencirklarna representerar det förflutna, nuet och framtiden, omgivna av evigheten.



OLIVKVISTEN

Olivkvisten har sedan urminnes tider använts som en symbol för fred och lycka. Dess symboliska ursprung har förmodligen en koppling till den bibliska berättelsen om duvan som bar en olivkvist från Noaks Ark. I antikens Grekland var en olivkrans det högsta priset som gavs till medborgare och till vinnarna i de olympiska spelen. Olympiaden var en tid då våldsamma konflikter mellan konkurrerande nationer tillfälligt avbröts. Olivkvisten finns på vissa flaggor för FN, Arabförbundet, Cypern och Eritrea.

PAPPERSTRANA

Den vita tranan är en fredssymbol som används i hela Asien och i allt större utsträckning i resten av världen. Enligt den japanska kulturen får den person som viker 1000 papperstranor en önskan uppfylld (se Aktivitet 10).



FREDSDUVA

Duvan är känd över hela världen som en fredssymbol. Enligt legenden kan häxor och djävlar förvandla sig till vilken fågel som helst förutom en duva. Duvan blev en populär fredssymbol genom Pablo Picassos litografi 1949 i samband med den Internationella Fredskongressen i Paris.



FREDSTECKNET

Detta fredstecken, som även används som en segergest, görs genom att forma långfingret och pekfingret till ett "V". Tecknet kommer från andra världskriget då man målade bokstaven "V", (för "victory" = seger) på väggarna i mörkret som en symbol för frihet från ockupationsstyrkorna. Tecknet var också vanligt under fredsrelser på 1960-talet och 70-talet.

PEACE COLOURS

- **Blå** — eftersom blått är färgen på himlen ovan och havet nedanför. FN-flaggan är blå, liksom de baskrar som bärs av FN:s fredsstyrkor.
- **Vit** — eftersom vitt döljer ingenting och representerar därför sanningen. En vit flagga symboliserar "goodwill" eller eldupphör.

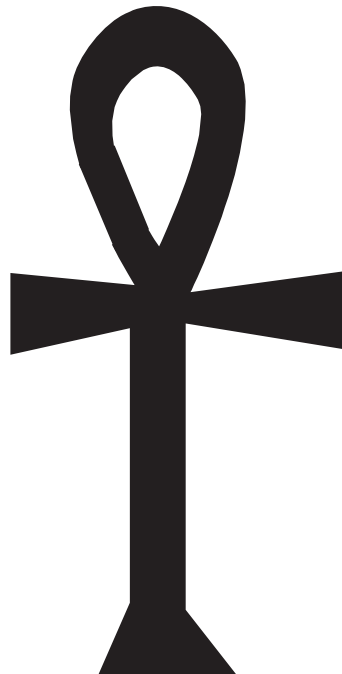
REGNBÅGSFLAGGAN

Regnbågsflaggan har först på senare tid använts som en fredssymbol. Den har sitt ursprung i Italien där den pryddes av ordet "pace" som betyder fred. I samband med invasionen i Irak hängde många människor i Italien och i hela världen regnbågsflaggor från sina fönster och balkonger i protest.



ANKH

AnKh är en urgammal symbol från Asien men som generellt förknippas med Egypten. Den representerar liv och evighet. På 1960-talet antogs den av Flower Power-rörelsen som en symbol för fred och sanning.



AKTIVITET 6

ROLLSPELA EN KÄRNVAPENKRIS

Den kubanska missilkrisen var en militär konfrontation under det kalla kriget som omfattar USA, Sovjetunionen och Kuba. Det var den tidpunkt då det kalla kriget kom allra

närmast att trappas upp till ett kärnvapenkrig. Hur skulle du ha hanterat situationen om du hade varit i samma skor som de amerikanska, sovjetiska eller kubanska ledarna?

STEG

- 1 **Skriv ett manus:** Läs tidslinjen nedan och skapa ett manus för ett rollspel. Du kanske vill läsa mer i andra källor för att öka din förståelse.
- 2 **Tilldela roller:** Vilka ska delta i ditt rollspel? Fundera på vilka som var huvudaktörerna i den kubanska missilkrisen. Obs: de kanske inte var huvudaktörer i allmänhetens ögon.
- 3 **Repetera:** Öva ditt rollspel flera gånger. Se efter om du kan justera saker för att det ska bli ännu bättre. Var säker på att du är tydlig när du framför saker.
- 4 **Spela upp inför en publik:** Spela upp rollspelet inför din klass. Uppmuntra dem att diskutera frågorna med er efteråt. Lycka till!

VARIATION

1

Rollspela andra stora händelser från kärnvapenåldern

Den kubanska missilkrisen är inte den enda händelsen från kärnvapenåldern som du skulle kunna göra ett rollspel av. Tänk på några andra viktiga händelser och spela upp dem. Du kanske också vill skapa en pjäs om den dagen, någon gång i en inte alltför avlägsen framtid, då vi äntligen har avskaffat kärnvapen!



Den amerikanske presidenten John F Kennedy under den kubanska missilkrisen.

Den amerikanske presidenten diskuterar krisen med sina rådgivare.



DEN KUBANSKA MISSILKRISEN

- **19 december 1960:** Kuba ansluter sig officiellt till Sovjetunionen och dess politik.
- **3 januari 1961:** USA avslutar diplomatiska och konsulära förbindelser med Kuba som en följd av detta.
- **12 april 1961:** USA:s president John F. Kennedy lovar att inte ingripa militärt för att störta Kubas president Fidel Castro.
- **17 april 1961:** En grupp kubanska flyktingar, stöttade av USA, invaderar Kuba vid Grisbukten i ett misslyckat försök att starta ett uppror mot president Castro.
- **27 juli 1962:** Castro meddelar att Kuba har vidtagit åtgärder som skulle innebära att en direkt amerikansk attack mot Kuba skulle motsvara ett världskrig.
- **10 augusti 1962:** CIA:s chef John McCone informerar president Kennedy om att sovjetiska ballistiska robotar snart kommer att upprättas på Kuba.
- **11 september 1962:** I ett tal till FN varnar Sovjetunionens utrikesminister Andrej Gromyko för att en amerikansk attack mot Kuba skulle kunna innebära krig mot hans land.
- **14 oktober 1962:** USA får bildbevis på missiler stationerade på västra Kuba.
- **16 oktober 1962:** Kennedy och hans säkerhetsrådgivare träffas för att diskutera eventuella diplomatiska och militära aktioner (se bild ovan).
- **18 oktober 1962:** Gromyko träffar Kennedy och försäkrar honom om att sovjetiska vapen gavs till Kuba endast för att försvara Kuba.
- **20 oktober 1962:** I ett TV-sänt tal till det amerikanska folket meddelar Kennedy att det finns offensiva missiler på plats i Kuba.
- **23 oktober 1962:** Kennedy beordrar amerikanska fartyg att positionera sig 130 mil från Kuba och bilda en blockad.
- **24 oktober 1962:** Sovjetiska fartyg på väg till Kuba saktar antingen ner eller byter kurs – alla utom en.
- **25 oktober 1962:** Kennedy skickar ett brev till Sovjetunionens ledare Nikita Chrusjtjov där han lägger ansvaret för krisen på Sovjetunionen.
- **26 oktober 1962:** Chrusjtjov skickar ett brev till Kennedy där han berättar att han är beredd att ta bort sina missiler från Kuba på villkor att Kennedy aldrig invaderar Kuba.
- **27 oktober 1962:** Kennedy går med på Chrusjtjovs förslag och på det hemliga villkoret att USA tar bort missiler stationerade i Turkiet.
- **28 oktober 1962:** Chrusjtjov meddelar i Radio Moskva att han har gått med på att ta bort missilerna från Kuba.

AKTIVITET 7

BILDPROJEKT FÖR NEDRUSTNING

Konst kan användas för att uttrycka åsikter om kärnvapen. Varför inte anordna ett bildprojekt för nedrustning vid din skola? Eleverna kan skapa teckningar, målningar, skulpturer, fotografier, grafiska design mm. Bidragen kan användas för att skapa en utställning eller skolkalender. Du kanske t.o.m. vill auktionera ut dem som ett ekonomiskt stöd till en egen kampanj för en kärnvapenfri värld.

EXEMPEL PÅ ÄMNEN

- Jag kan tänka mig en värld utan kärnvapen
- Till minne av tragedierna vid Hiroshima and Nagasaki
- Kärnvapen är terrorvapen

STEG

- 1 **Sätt upp riktlinjer:** Sätt upp några riktlinjer för projektet. Tänk på följande: Vem får vara med i tävlingen? Vilken slags konst ska representeras, t.ex. målningar och skulpturer? Finns det ett bestämt ämne?
- 2 **Publicera projektet:** Sätt en deadline då eleverna ska ha skickat in sina konstverk samt skapa flyers och affischer för att marknadsföra projektet. Gör reklam för projektet i skoltidningen. Uppmuntra eleverna att skicka in sina konstverk.
- 3 **Skapa en utställning av konstverken:** Hitta en plats på din skola där ni kan ställa ut konstverken. Du skulle också kunna inkludera information om kärnvapen och försöken att avskaffa dem. Du kanske även vill använda konstverken i er skolkalender?



AKTIVITET 8

MINNS OFFREN

Kärnvapenåldern har många offer. Bland dem finns de som dödades, skadades eller förlorade anhöriga i bombningarna av Hiroshima och Nagasaki 1945. Det finns även de som blev sjuka eller som fick dödfödda barn till följd av kärnvapentest, och de som

fick cancer eller ärftliga fosterskador på grund av kärnkraftsindustrin. Genom att minnas offren ökar vi chanserna att våra tidigare misstag inte upprepas och att dagens misstag upphör.

FÖRSLAG

- Ha en **tyst minut** på din skola för att hedra offren från kärnvapenåldern.
- **Skapa ett evenemang** eller en text tillägnat offren från kärnvapenåldern.
- Håll en **vaka med levande ljus** i ett offentligt rum för att öka medvetenheten om riskerna med kärnvapen.
- Uppmärksamma Hiroshima-dagen den 6 augusti genom att göra **japanska fredstranor** (se Aktivitet 10).

LIJONS BERÄTTELSE FRÅN STILLA HAVET

Jag var åtta år gammal när kärnvapenprovet Bravo utfördes på Bikini-atollen 1954. Jag vaknade av ett starkt ljus i mina ögon. Det var ett strålände ljus som spred sig över hela himmelen. Strax efteråt hörde vi ett kraftigt dån och jorden började skaka och sjunka.

Sedan började det snöa. Vi hade hört talas om snö från missionärerna, men det här var första gången vi såg vita partiklar falla från himlen. Vi lekte runt i pulvret, men senare blev alla sjuka. Min egen hälsa har drabbats till följd av strålningen. Jag kan inte få barn. Jag har haft sju missfall. Ett var kraftigt deformerat - det hade bara ett öga.

Många av mina vänner har hållit tyst om de märkliga födslar de har haft. De födde inte barn så som vi brukar beskriva dem utan födde saker som vi endast kan beskriva som bläckfiskar, äpplen, sköldpaddor och andra saker i vår erfarenhet.

Det vanligaste har varit spädbarnsmaneter. Dessa barn föds utan ben i sina kroppar och med genomskinlig hud. Vi kan se deras hjärnor och se hur deras hjärtan slår. Men det finns inga ben, inga armar och inget huvud.

AKTIVITET 9

ARRANGERA EN FN DEBATT

Förenta Nationerna (FN) är den största internationella organisationen med ansvar för att främja världsfreden. FN har spelat en viktig roll i arbetet med att förhindra användandet av kärnvapen. Trots det är det tyvärr väldigt få som vet hur FN fungerar. Hur mycket vet du? I den här lektionen ska du få representera åsikterna för ett visst land. För närvarande finns det 191 medlemsländer – så gott som alla länder i världen. Och alla har de en röst i FN:s huvudorgan, den så kallade Generalförsamlingen. Den allra första



resolutionen i Generalförsamlingen uppmanade till ett fullständigt avskaffande av kärnvapen. Ett annat viktigt organ är Säkerhetsrådet. Detta råd sammanträder vid behov för att diskutera frågor som berör den internationella säkerheten. Till skillnad från Generalförsamlingen är de beslut som tas i Säkerhetsrådet verkställbara. Den här lektionen kommer att lära dig om diplomati som arbetssätt. Du kommer att få veta mer om hur FN fungerar och hur olika länder uppfattar kärnvapenhotet.

STEG

- 1 Bestäm **vilka länder** som ska delta i debatten.
- 2 Ge varje deltagare ett **land att representera**.
- 3 Ordföranden **inleder debatten** och erbjuder länderna att föreslå en resolution.
- 4 En delegat **introducerar resolutionen** och läser upp den högt inför Generalförsamlingen.
- 5 Ordföranden lämnar sedan över ordet till en delegat från ett annat land som vill **stödja resolutionen**.
- 6 Samtliga delegater informerar ordföranden om de kommer att tala **för eller emot resolutionen**.
- 7 Sekreteraren skapar en **talارlista** som växlar mellan talare som är "för" och "emot".
- 8 Den **första talaren** ska vara från den nation som föreslagit ändringen.
- 9 **Tidskontrollanten** ringer i en klocka för varje talare, dvs. efter tre minuter.
- 10 En delegat kan när som helst föreslå **ändringar** i resolutionen.
- 11 En ändring ska **debatteras och röstas fram**.
- 12 Själva resolutionen ska också **röstas fram** – du kan som delegat säga "för", "emot" eller "avstår".
- 13 **Resolutionen går igenom** om det finns fler som röstar "för" än "emot".
- 14 Det är tradition att **applådera** om en resolution går igenom, men inte om den misslyckas.
- 15 Ordföranden **avslutar debatten** eller bjuder in till en ny resolution.

DELTAGARE

- **Ordförande för Generalförsamlingen** – leder debatten och håller ordning
- **Sekreterare** – tar hand om talarlistan
- **Tidskontrollant** – håller ordning på den tid som varje delegat får prata
- **Budbärare** – överlämnar officiella meddelanden mellan delegaterna och till Ordförande
- **Delegater** - representerar sina respektive länder

DELEGATER

Delegaterna ska representera sitt lands åsikter. Om du inte vet så mycket om politiken i det land du representerar så får du söka rätt på information innan debatten. Ta reda på om landet stödjer avskaffandet av kärnvapen och vad som görs för att förhindra spridningen av

kärnvapen. Mer info finner du i resten av detta material,

www.laromkarnvapen.se.

För att få in dig på rätt spår så finns sammanfattningar för USA, Ryssland och Sverige på nästa sida.

FNs säkerhetsråd i New York.



USA

I USA har ni nästan 10 000 kärnvapen. Många av dessa står klara att användas inom några minuter från given order. Hittills är ni det enda land i världen som har använt kärnvapen mot ett annat land. Ni är fast beslutna att behålla era kärnvapen, men vill se till att inga nya länder utvecklar kärnvapen. Ni har övervägt att använda små kärnvapen för att angripa djupt begravda mål, som exempelvis bunkrar. Ni har även förbehållit er rätten att använda kärnvapen mot länder som hotar att använda massförstörelsevapen mot er eller era allierade. Ni stödjer ansträngningarna för att hindra olaglig överföring av kärnvapenteknik och material. Ni skulle även vara villiga att ta bort de kärnvapen ni har som är redo att användas på bara ett par minuter, om Ryssland gjorde samma sak. Er relation till Ryssland har förbättrats avsevärt sedan det kalla kriget. Era allierade är bl.a. NATO-länderna, Australien, Israel, Japan och Pakistan.



RYSSLAND

Ni har världens största kärnvapenarsenal. Den består av drygt 10 000 kärnvapen, men flera tusen av dem väntar på att bli avvecklade. En del av era kärnvapen är redo att användas inom några minuter. Ni är fast beslutna att behålla era kärnvapen, men vill inte att nya länder utvecklar några. Ni stödjer ansträngningarna för att hindra olaglig överföring av kärnvapenteknik och material. Ni skulle vara villiga att ge upp kärnvapen från att vara användbara inom endast ett par minuter, om USA gjorde samma sak.



SVERIGE

Ni har verkat för effektiv kontroll av att provstopp efterlevs med eget seismiskt observatorium i Värmland. Ni har haft och har fortfarande en kompetens beträffande kärnvapen som är klart avancerad för ett litet land, och har med den som grund sedan 1962 kraftfullt verkat vid de flesta internationella förhandlingar om begränsning av kärnvapen och mot deras spridning. En majoritet av världens stater har lyssnat på er och röstat för era förslag. Er anslutning till EU innehåller en särregel om restriktioner för er export av utrustning och bränsle för kärnkraftindustrin.



EXEMPEL på RESOLUTION (A/RES/45 M, 19 dec 1996)

Uppföljning av det rådgivande yttrandet från den Internationella domstolen om *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*

Generalförsamlingen,

Är övertygad om att den fortsatta existensen av kärnvapen utgör ett hot mot hela mänskligheten och att dess användning får katastrofala följder för allt liv på jorden,

Bekräftar det internationella samfundets åtagande att förverkliga ett totalt avskaffande av kärnvapen och skapande av en kärnvapenfri värld,

Betonar vikten av åtagandet hos kärnvapennationer att uppnå en total avveckling av sina kärnvapen och på så sätt frambringa nedrustning,

Understryker vikten av att stärka alla kärnvapenrelaterade nedrustningar och vapenkontroller samt åtgärder för nedrustning.

Erkänner behovet av ett multilateralt förhandlat och ett rättsligt bindande instrument för att säkerställa att icke-kärnvapenstater inte utsätts för hot eller användning av kärnvapen,

Önskar uppnå målet med ett rättsligt bindande förbud mot utveckling, produktion, testning, installation, lagring, hot eller användning av kärnvapen och deras upphörande under effektiv internationell kontroll,

Påminner om det rådgivande yttrandet från Internationella domstolen om lagligheten av hot med eller användning av kärnvapen, som offentliggjordes den 8 juli 1996,

- 1 Understryker* den enhälliga slutsats som gjordes i den Internationella domstolen att det föreligger en skyldighet att i god tro slutföra förhandlingar knutna till kärnvapenedrustning i alla dess aspekter under strikt och effektiv internationell kontroll;
- 2 Uppmanar* alla länder att omedelbart uppfylla denna skyldighet genom att inleda multilaterala förhandlingar. Detta kan leda till ett tidigt slutförande av en kärnvapenkonvention om förbud mot utveckling, produktion, testning, installation, lagring, överföring, hot eller användning av kärnvapen och till åtgärder för deras avskaffande.
- 3 Beslutar* att i den preliminära dagordningen för nästa möte lägga in punkten "Uppföljning av det rådgivande yttrandet från Internationella Domstolen om *Laglighet i hot med eller användning av kärnvapen*".

AKTIVITET 10

VIK PAPPERSTRANOR FÖR FRED

Japanska papperstranor har blivit en välkänd symbol inom rörelsen för en kärnvapenfri värld. Varje år viker tusentals elever runtom i världen papperstranor för att hedra dem som

dog i samband med atombomberna över Hiroshima och Nagasaki 1945. Du kan ta del av denna tradition genom att skicka dina egna papperstranor till en speciell fredsdag i Japan.

STEG

- 1 Läs **berättelsen om Sadako**, ett offer vid bombningen av Hiroshima (se *nästa sida*).
- 2 Hitta några **fyrkantiga pappersbitar**, gärna i färg, eller klipp ut kvadrater från ett rektangulärt papper.
- 3 Vik **papperstranor** - se om ni kan vika 1000 stycken tillsammans!
- 4 Skicka papperstranorna till **Sadakos fredsmärke** i Hiroshima för att hedra hennes minne.
- 5 Skriv ett brev till **Hiroshimas borgmästare** där ni uttrycker ert stöd för kärnvapensavvecklingen.

ADRESSER

Sadakos fredsmärke:

Peace Promotion Division
The City of Hiroshima
1-5 Nakajima-cho Naka-ku
Hiroshima 730-0811 Japan

Hiroshimas borgmästare:

Mayor of Hiroshima
1-6-34 Kokutaiji-machi Naka-ku
Hiroshima 730-8586 Japan

ATOMBOMBNINGARNA

Atombomber har använts i krig vid två tillfällen:

- **HIROSHIMA**, Japan, 6 augusti 1945, en atombomb som innehöll 50–70kg koncentrerat uranium dödade 90000 människor ögonblickligen. Vid slutet av 1945 hade ytterligare 145000 människor dött från strålningen. Tryckvågor förstörde allt inom en radie på 1,6 km.
- **NAGASAKI**, Japan, 9 augusti 1945, en atombomb som innehöll 6.2kg plutonium dödade 40000 människor ögonblickligen. Vid slutet av 1945 hade ytterligare 75000 människor dött från strålningen. Tryckvågor förstörde allt inom en radie på 1km.

SADAKOS BERÄTTELSE

Sadako Sasaki var två år gammal 1945 när USA släppte en atombomb över hennes stad Hiroshima. När explosionen inträffade var hon hemma med sin mamma. Trots att hon endast var 1km från explosionens centrum lyckades hon överleva de omedelbara effekterna.

Men 10 år senare började lila fläckar bildas på hennes ben som en följd av strålning från bombningen. Hon fick diagnosen leukemi, cancer i blodet. När hon var på sjukhuset lärde hon sig att enligt japansk legend skulle hon få en önskan om hon lyckades vika 1000 papperstranor.

Hon började vika ett dussintal tranor varje dag. När hon fick slut på papper använde hon gasbindor och allt annat hon kunde hitta. Men hennes tillstånd försämrades och hon kunde till slut bara vika en eller två tranor per dag. Sorgligt nog dog hon innan hon hann nå sitt mål på 1000 tranor. Hennes vänner vek de kvarstående tranorna efter hennes död.

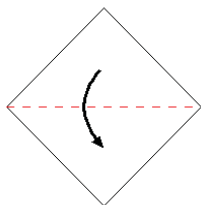
Idag symboliserar Sadako konsekvenserna av ett kärnvapenkrig. Ett minnesmärke har byggts i Hiroshima för att hedra henne och alla andra barnoffer från atombombningarna. Hennes berättelse fortsätter att inspirera tusentals människor att arbeta för avvecklingen av kärnvapen.



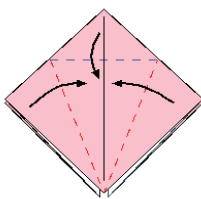
- **Läs hela versionen:** Eleanor Coerr, *Sadako and the Thousand Paper Cranes*, först publicerad 1977



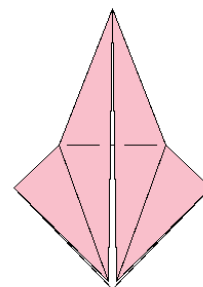
SÅ VIKER DU EN PAPPERSTRANA



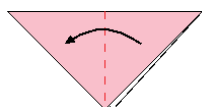
STEG 1 Vik ett fyrkantigt papper på hälften diagonalt. Kontrollera att den färgade sidan är vänd nedåt när du börjar.



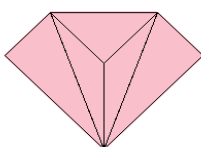
STEG 6 Vik de vänstra och högra hörnen till mittenlinjen och vik sedan det övre hörnet nedåt som på bilden.



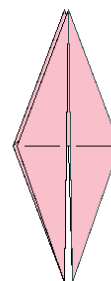
STEG 9 Nu ska den se ut så här. Vänd på den och upprepa Steg 6-8.



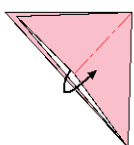
STEG 2 Vik den igen på hälften diagonalt.



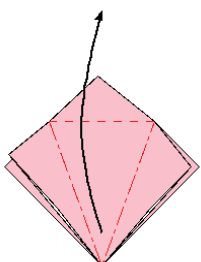
STEG 7 Nu ska den se ut så här.



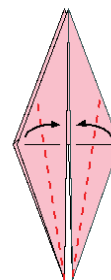
STEG 10 Nu ska den se ut så här.



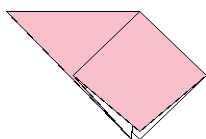
STEG 3 Veckla ut fickan från insidan och vik den sedan till en liten fyrkant.



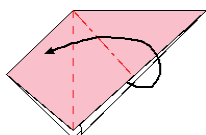
STEG 8 Öppna fickan genom att dra det nedre hörnet uppåt. Vik längst vecken du formade i Steg 6. (Vissa kommer att vara inverterade nu.)



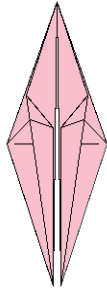
STEG 11 Vik det första lagret mot mitten som på bilden.



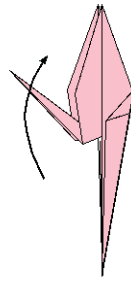
STEG 4 Vänd på den.



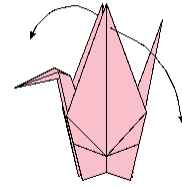
STEG 5 Gör samma sak som i Steg 3.



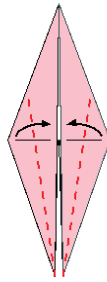
STEG 12 Nu ska den se ut så här.



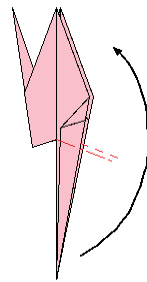
STEG 15 Separera de två lagren och vik upp nacken som på bilden.



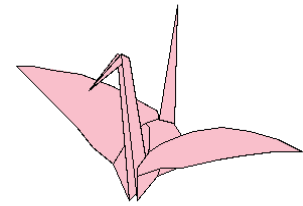
STEG 18 Fäll ut vingarna till deras korrekta position och blås mot undersidan.



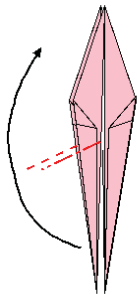
STEG 13 Vänd den och repetera Steg 11.



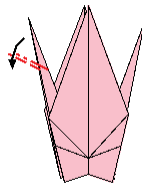
STEG 16 Repetera Steg 14–15 på andra sidan för att forma fågeln stjärtfjäder.



Nu har du den färdiga paperstranan.



STEG 14 Vik längst den streckade linjen för att forma nacken.



STEG 17 Vik längst den streckade linjen för att forma huvudet.

LEKTION 11

FIRA FRAMGÅNGARNA

Kärnvapenrörelsen har haft flera betydande framgångar sedan den startade. Det är viktigt att vi firar dessa: de inspirerar oss att fortsätta, även när vi inte tycks göra några stora framsteg. Framgångarna är ett bevis på

att folkets vilja kan segra. Läs om framgångarna längre ner på sidan och fira dem på det sätt som du tycker passar bäst. Här får du två förslag.

FÖRSLAG

- **Skapa en "Nedrustningsdag":** Fira framgångarna inom anti-kärnvapenrörelsen genom att tillägna en bestämd dag till nedrustningen. Du och dina klasskamrater kan ordna en liten anti-kärnvapenfestival med utställningar, musik och uppträdanden. Bjud in era familjer att vara med.
- **Återskapa ett "framgångsrikt ögonblick":** Låtsas att du var på plats när Ickespridningsavtalet beslutades eller när FN antog sin första resolution som uppmanade till avskaffandet av världens alla kärnvapen. Föreställ dig att du ledde de stora anti-kärnvapen demonstrationerna under 1980-talet eller var delaktig i avskaffandet av Sydafrikas kärnvapen. Återskapa dessa historiska ögonblick med dina klasskamrater, så att de inte glöms bort.

En demonstration mot invasionen av Irak 2003.



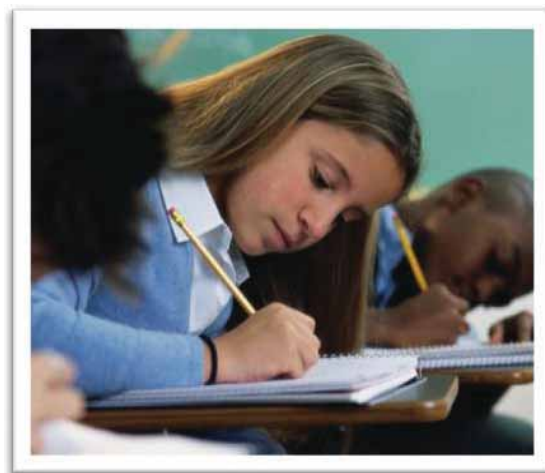
EN TIDSLINJE AV SEGRAR

- **1946:** I sin allra första resolution kräver FN:s Generalförsamling ett fullständigt avskaffande av kärnvapen. Den inrättar en kommission för att hantera de problem som uppkommit i anslutning till upptäckten av kärnkraften.
- **1955:** Elva ledande forskare och intellektuella skriver under Russell-Einstein-manifestet. Detta manifest varnar för riskerna med kärnvapen och uppmanar världens ledare att söka fredliga lösningar på internationella konflikter.
- **1957:** Albert Schweitzer, internationellt erkänd läkare och vinnare av Nobels fredspris, publicerar sin berömda *Declaration of Conscience*. Det är hans offentliga upprop mot utvecklingen av kärnvapen.
- **1968:** Sveriges riksdag beslutar att vi inte ska skaffa egna kärnvapen. Debatten om detta hade pågått sedan 1955. Motståndare till svenska kärnvapen var främst utrikesminister Östen Undén, nedrustningsminister Alva Myrdal, samt ambassadör Inga Thorsson med Aktionsgruppen Mot Svenska Atomvapen.
- **1970:** Ickespridningsavtalet träder i kraft. Detta avtal är ett internationellt fördrag mot spridningen av kärnvapen. Det främjar kärnvapennedrustning och rätten till fredlig användning av kärnkraft.
- **1981:** Tusentals kvinnor marscherar till militärbasen Greenham Common i England där 96 kärnvapenmissiler finns placerade. Kvinnorna inleder en 19 år lång protest som leder till att missilerna avlägsnas och militärbasen stängs ner.
- **1982:** Världens dittills största demonstration äger rum i New York. En miljon människor samlas för att stödja FN:s andra specialsession om nedrustning och för att uttrycka sitt motstånd mot kärnvapen.
- **1983:** 1,3 miljoner namn samlas in i Sverige för avskaffande av kärnvapen.
- **1984:** Jo Vallentine väljs in i den australiska senaten som kandidat för partiet "Nuclear Disarmament Party". Hon är därmed den första och enda personen i världen som blivit inröstad enbart på grund av den enskilda frågan om kärnvapennedrustning.
- **1984:** Nya Zeeland blir det första landet i världen som är en kärnvapenfri zon. Labourregeringen genomför ett förbud mot kärnvapen, trots starkt motstånd från sina allierade länder i väst.
- **1985:** Internationella Läkare mot kärnvapen vinner Nobels fredspris för sitt arbete med att öka medvetenheten om de katastrofala följderna av kärnvapenkrig samt för sitt arbete med att skapa ett motstånd mot kärnvapen.
- **1991:** Det kalla kriget upphör och markerar därmed början på en era av minskad användning av kärnvapen. Ryssland och USA reducerar kraftigt sina kärnvapenarsenaler.
- **1991:** Sydafrika slutför arbetet med att avveckla alla sina kärnvapen. Landet blir därmed det enda landet i världen som utvecklat kärnvapen och sedan gett upp dem frivilligt.
- **1995:** Organisationer i det civila samhället runt om i världen samarbetar för att skapa "Abolition 2000", ett nätverk som förflyttar världens fokus från kärnvapenkontroll till avskaffande av kärnvapen.
- **1996:** Den internationella domstolen i Haag framhåller i en rådgivande rekommendation till FN:s generalförsamling att det finns en skyldighet enligt internationell rätt att fortsätta med ärlig avsikt och slutföra förhandlingar om en fullständig nedrustning av kärnvapen.
- **1996:** Det "Fullständiga provstoppsavtalet" blir klart för underskrift men har ännu inte trätt i kraft. Avtalet förbjuder alla kärnvapenexplosioner i alla miljöer, oavsett om det gäller militära eller civila ändamål.
- **2007:** Den internationella kampanjen för avskaffandet av kärnvapen lanseras över hela världen. Målet är att skapa ett stort stöd för att förbjuda alla kärnvapen.
- **2008:** Budkavlekampanj genom alla kommuner i Sverige startar för en kärnvapenfri värld.
- **2010:** Många länder stödjer arbetet för en konvention som förbjuder kärnvapen.

AKTIVITET 12

SKRIV TILL DINA POLITIKER

Det är viktigt att vi visar våra politiker att det finns ett starkt folkligt stöd för avskaffandet av kärnvapen. Ett sätt att göra detta är att skriva till dem. Här är några tips till din hjälp.



STEG

- 1 Bestäm till vem du vill skriva:** Du skulle kunna skriva till statsministern, någon från oppositionen, ett kommunalråd eller en lokalpolitiker. Det kan även vara en bra idé att kontakta icke-partibundna tjänstemän som t.ex. präster eller akademiker.
- 2 Ta reda på saker om dina politiker:** Det är viktigt att du vet så mycket som möjligt om politikerna innan du börjar skriva utkast till dina brev. Har de gjort några offentliga uttalanden om kärnvapen? Kan du gissa deras åsikter utifrån de politiska ideologier eller organisationer som de är knutna till?
- 3 Klargör vad du vill ha från dem:** Du bör ha ett tydligt önskemål. Undersök om det är realistiskt att den politiker som du skriver till kan uppfylla ditt önskemål. Be alltså inte ditt kommunalråd att skriva under ett fördrag. Se också till att dina önskemål inte redan har blivit uppfyllda. Be inte Sydafrika att demontera sina kärnvapen – det har de redan gjort!
- 4 Skriv ett utkast:** Dina argument ska vara tydliga, logiska och väl framlagda. Gör inte brevet långt om det inte behöver vara det. Var artig även om du har starka åsikter som skiljer sig från din politikers åsikter och handlingar. På nästa sida finns exempel på ett brev som du kan anpassa efter dina behov.
- 5 Skicka ditt brev:** Du kan skicka brevet med vanlig post eller med e-post. Se till att du har rätt adress. Om du skickar brevet med vanlig post så glöm inte din underskrift. Vänta sedan på ett svar. Politiker får en stor mängd brev, så du måste vara beredd på att du kan behöva vänta i flera månader innan du får ett svar!

EXEMPEL PÅ BREV

[Din adress]

[Ledarens adress]

[Datum]

Till [Titel och namn]

Jag skriver till dig eftersom jag är mycket orolig över att kärnvapen utgör ett hot mot vårt välbefinnande, vår globala säkerhet och mänsklighetens överlevnad.

Om vi inte samlar politisk vilja att avskaffa dessa terrorvapen, så fruktar jag att de – medvetet eller omedvetet – åter kommer att användas med katastrofala resultat.

De flesta länder vill inte ha kärnvapen, eftersom de snarare hotar än främjar den nationella säkerheten. Kärnvapen kräver även resurser som skulle kunna användas till utbildning, sjukvård och infrastruktur.

Det finns inga andra vapen som har styrkan att förstöra hela vår planet inom loppet av några timmar. Ett enda kärnvapen skulle kunna utplåna en stad eller ödelägga en hel nation på ett ögonblick.

Jag är med i en ny global gräsrotsrörelse som heter "International Campaign to Abolish Nuclear Weapons". Vi uppmanar alla regeringar att acceptera en kärnvapenskonvention – ett fördrag som skulle förbjuda alla kärnvapen.

En överväldigande majoritet av världens länder vill ha ett sådant fördrag. Vi har redan förbjudit landminor, kemiska vapen och biologiska vapen. Jag anser att det nu är dags att förbjuda det hemskaste vapnet av dem alla.

Jag ber dig att göra allt som står i din makt för att stötta kampanjen.

Bästa hälsningar,

[Din signatur]

[Ditt namn]

VARIATION

1 Skriv ett gruppbrief eller ett öppet brev

För att ge ditt brev mer tyngd kan du bjuda in kompisar, familjen och lärare att skriva under (och göra det till ett "gruppbrief") Du kanske även vill publicera det som en blogg, synlig för världen att se (och göra det till ett "öppet brev"). Mer info om adresser till presidenter eller premiärministrar hittar du på, www.laromkarnvapen.se.

AKTIVITET 13

BEKÄMPA KÄRNVAPEN VIA NÄTET

Det finns många sätt att bekämpa kärnvapen via nätet – och du behöver inte ens lämna ditt hem eller klassrummet! Du kan använda nätet för att informera människor om

kärnvapen, för att väcka opinion i samband med ett fördrag som skulle kunna förbjuda dem, och t.o.m. för att samla in pengar för en kärnvapennedrustning.

FÖRSLAG

- **Skapa din egen blogg:** Du kan skapa din egen blogg gratis via hemsidor som t.ex. Blogspot (www.blogspot.com) och Wordpress (www.wordpress.com). I en blogg kan du skriva dina tankar om kärnvapensnedrustning. Du kan även lägga upp bilder och filmklipp som en hjälp att förmedla dina idéer. Du kan också länka din blogg till liknande bloggar.
- **Skapa en grupp på Facebook:** Det finns många applikationer på Facebook (www.facebook.com) som du kan använda för att jobba mot kärnvapen. Du kan t.ex. sätta upp ett evenemang eller en grupp och bjuda in kompisar att delta och skänka pengar. Du skulle även kunna uppmuntra dem att bjuda in sina kompisar.
- **Diskutera kärnvapen:** Internet är hem för många diskussionsforum om fred och nedrustning. Här kan du göra din röst hörd. Det finns också chattsidor där du kan komma till tals. Idag finns även många tidningar online med möjlighet för dig att kommentera artiklar.
- **Skapa en egen film:** Många datorer, speciellt bärbara datorer, har en inbyggd kamera som gör det möjligt för dig att skapa en film där du delar dina tankar. Du kan redigera filmen i ett program som t.ex. Windows MovieMaker och ladda upp den på webbplatser som t.ex. YouTube (www.youtube.com) eller DailyMotion (www.dailymotion.com).
-



AKTIVITET 14

ORDNA EN FRÅGESPORT

Att ordna en frågesport om kärnvapen kan hjälpa er att samla in pengar för att finansiera en egen kampanj för en kärnvapenfri värld. Det är lätt och roligt att ordna en frågesport. Vi har tagit fram exempel på frågor som ni kan använda. Men ni bör försöka att hitta på egna frågor utifrån vad ni hittills har lärt er om kärnvapen.

ROPA UT SVAREN!

Då och då kan du kanske uppmana folk att ropa ut svaret på en fråga mot ett pris. Den som först ger det rätta svaret vinner.



STEG

- 1 Bestäm **tid, datum och plats** för din frågesportskväll, samt en inträdesavgift om du vill ha en sådan.
- 2 Bestäm hur många ni vill ha i varje **lag**.
- 3 Sprid information på **anslagstavlor** och i din **skoltidning**.
- 4 Skriv några **frågor** som lämpar sig för din målgrupp (*Se exempel på frågor på nästa sida*).
- 5 Ordna med **priser** att ge personerna i det vinnande laget – det kanske finns företag som vill donera priser.
- 6 **Samla in pengar** från deltagarna under kvällen och se till att alla har **papper och penna**.
- 7 Läs upp frågorna högt omgång för omgång och **håll koll på** poängställningen.
- 8 Utropa **det vinnande laget** och dela ut priserna!

FÖRSLAG TILL FRÅGOR

OMGÅNG 1

- 1 Vid hur många tillfällen har kärnvapen använts i krig?
- 2 USA:s president bär alltid med sig en väska för omedelbar avfyrning av kärnvapen. Vad kallas den?
 - a. Kärnvapenfutbollen
 - b. Svarta lådan
 - c. Kodlådan
- 3 Vilket land är ensamt i världen om att ha utvecklat kärnvapen och sedan frivilligt avvecklat dem?
 - a. Australien
 - b. Sydafrika
 - c. Argentina
- 4 Vad heter staden som ledaren för nätverket "Borgmästare för fred" är borgmästare för?
 - a. Tokyo
 - b. Nagasaki
 - c. Hiroshima
- 5 "IAEA" har vunnit Nobels fredspris. Vad står "IAEA" för?
 - a. Institutet för Atomisk Energi Utveckling
 - b. Internationella Atomenergiorganet
 - c. Institutet för Användandet av Energi från Atomer
- 6 På vilken kontinent trädde "Fördraget om en kärnvapenfri zon" i kraft år 2009?
 - a. Afrika
 - b. Sydamerika
 - c. Antarktis
- 7 Nämn en av de tre forna sovjetstater som frivilligt gav upp sina kärnvapen efter Sovjetunionens upplösning.
- 8 I början av vilket decennium trädde Ickespridningsavtalet i kraft?
 - a. 1960-talet
 - b. 1970-talet
 - c. 1980-talet
- 9 I den galna kärnvapensvärlden: vad står förkortningen "MAD" för?
 - a. Massive Atomic Disaster

- b. Mutual Assured Destruction
 - c. Multiple Accidental Detonation
- 10 Vad kallades Indiens första kärnvapenprov?
 - a. Little Boy
 - b. The Smiling Buddha
 - c. Big Bang



OMGÅNG 2

- 1 Vilka av dessa tre har varit svensk nedrustningsambassadör i FN?
 - a. Alva Myrdal
 - b. Inga Thorsson
 - c. Maj Britt Theorin
- 2 Vilken tidigare bodybuilder sa 2007 att den uppmärksamhet som riktas mot kärnvapen bör vara lika framträdande som den som riktas mot global klimatförändring?
- 3 År 1947 skapade styrelsen för "Bulletin of the Atomic Scientists" en ökad klocka. Vilken?
- 4 Vilken köldslagen geografisk region utgör världens första kärnvapenfria zon?
 - a. Arktis
 - b. Antarktis
 - c. Island

- 5 Vilket land anses allmänt vara det sjätte landet i världen som utvecklat kärnvapen, även om de vägrat att bekräfta detta?
- 6 Vad var "Little Boy" och "Fat Man"?
- 7 Vilket land är ensamt om att ha förklarat sitt utträde ur Ickespridningsavtalet?
- 8 Vilket land har genomfört fler kärnvapenprov än något annat land?
 - a. Ryssland/Sovjetunionen
 - b. USA
 - c. Storbritannien
- 9 Vad heter Storbritanniens flotta av kärnvapenubåtar?
 - a. *The Terrible*
 - b. *Trident*
 - c. *Viking*

OMGÅNG 3

- 1 Hur många minuter är det kvar till midnatt på "Domedagsklockan"?
 - a. Tio
 - b. Sex
 - c. Åtta
- 2 Under 1950-talet fanns planer på att Sverige skulle utveckla en egen atombomb. En stark folkopinion hjälpte till att stoppa detta. Är det här sant eller falskt?
- 3 Vilket av följande områden har inte utsetts som en kärnvapenfri zon: havsbotten, det södra halvklotet eller yttre rymden?
- 4 Vilken respekterad före detta diplomat från Ghana underströk vikten av kärnvapennedrustning och icke-spridning i sitt sista anförande som generalsekreterare för FN?
- 5 Vilket japanskt ord används för att hänvisa till offren för atombombarna över Hiroshima och Nagasaki?
 - a. *Shinkansen*
 - b. *Hibakusha*
 - c. *Honshu*
- 6 Sadako Sasaki är ett välkänt offer för bombningen av Hiroshima. När hon var 12 år dog hon av cancer. Vilken typ av cancer?
 - a. *Bencancer*
 - b. *Lungcancer*
 - c. *Blodcancer*
- 7 De flesta kärnvapenländerna har gjort offentliga uttalanden som innebär att de inte kommer att använda sina kärnvapen förutom som vedergällning för ett kärnvapenanfall. Är detta påstående sant eller falskt?
- 8 Vilket internationellt organ framhöll år 1996 att användandet av kärnvapen måste som regel anses vara olagligt enligt internationell rätt?
 - a. Internationella brottmålsdomstolen
 - b. Internationella Domstolen i Haag
 - c. FN: s säkerhetsråd
- 9 Vilket organ inom FN uppmanade i sin första resolution till "elimineringen av kärnvapen från nationella försvarsmateriel och alla andra större vapen anpassade för massförstörelse"?
 - a. Generalförsamlingen
 - b. Säkerhetsrådet
 - c. Internationella Domstolen i Haag

OMGÅNG 4

- 1 Vilken bomb är generellt sett kraftigast: en vätebomb eller en atombomb?
- 2 De brittiska atomubåtarna, varav en alltid är ute på patrull, har upp till 48 stridsspetsar var ombord. Var och en har en sprängkraft som är 7 ggr starkare än Hiroshimabomben. Är detta påstående sant eller falskt?
- 3 Vilken amerikansk president beordrade år 1945 att två atombomber skulle fällas över de japanska städerna Hiroshima och Nagasaki?
 - a. Harry S. Truman
 - b. Franklin Roosevelt
 - c. Ronald Reagan
- 4 Namnge alla nio länder som för närvarande innehar kärnvapen.
- 5 Namnge alla de fem kärnvapenländer som är knutna till Ickespridningsavtalet och som har vetorätt i FN: s säkerhetsråd.



SVAR

OMGÅNG 1 (10 poäng)

- 1 Två
- 2 Kärnvapensfotbollen
- 3 Sydafrika
- 4 Hiroshima
- 5 Internationella atomenergiorganet
- 6 Afrika
- 7 Vitryssland, Kazakstan eller Ukraina
- 8 1970-talet
- 9 Mutual Assured Destruction
- 10 The Smiling Buddha

OMGÅNG 2 (10 poäng)

- 1 Alla tre
- 2 Arnold Schwarzenegger
- 3 Domedagsklockan
- 4 Antarktis
- 5 Israel
- 6 Atombomberna som släpptes över Hiroshima och Nagasaki
- 7 Nordkorea (Demokratiska folkrepubliken Korea)
- 8 Väte
- 9 USA
- 10 *Trident*



OMGÅNG 3 (10 poäng)

- 1 Sex. (Svaret var korrekt när detta material trycktes.)
- 2 Sant - bl a samlades 95 000 namn in
- 3 Det södra halvklotet
- 4 Kofi Annan
- 5 *Hibakusha*
- 6 Blodcancer (Leukemi)
- 7 Falskt. (De flesta kärnvapenländerna har sagt att de skulle använda sina kärnvapen som försvar mot en attack som involverar kemiska eller biologiska vapen.)
- 8 Internationella Domstolen i Haag
- 9 Generalförsamlingen

OMGÅNG 4 (10 poäng)

- 1 A-bomben
- 2 Sant - men ständiga folkliga protester pågår, bl a vid basen Greenham Common
- 3 Harry S. Truman
- 4 USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike, Kina, Israel, Indien, Pakistan and Nordkorea (en halv poäng för varje rätt land)
- 5 USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike and Kina (en halv poäng för varje rätt land)

AKTIVITET 15

BESKRIV EN

KÄRNVAPENEXPLOSION



Genom att lära oss mer om atombombarna över Hiroshima och Nagasaki (*Se Aktivitet 10*) kan vi föreställa oss de omedelbara och långsiktiga effekterna av en kärnvapenexplosion. Men många av dagens kärnvapen är mycket kraftfullare än de tidiga atombombarna (*Se rutan nedan*). Vad skulle hända om en stor vätebomb

släpptes mitt i din stad? Vilka skulle överleva och vilka skulle dö? Uppmuntra människor i din omgivning att fundera över dessa skrämmande frågor. Förhoppningsvis stärker det deras opposition mot det värsta av alla terrorvapen. Komplettera med **Lär om kärnvapen**, flikarna Biologi, Fysik, Medicin, Teknik/Fysik osv.

STEG

- 1 Tillverka en **målkarta** utifrån mallen på nästa sida genom att fylla i rutorna i tabellen.
- 2 Rita in **landmärken** på kartan för att ge en bättre antydning om styrkan i explosionen.
- 3 Skapa ett stort rött "X" tillsammans med kompisar på en offentlig plats för att markera explosionens centrum.
- 4 **Förklara för människor** vad som skulle kunna hända om en atombomb släpptes där.
- 5 Ge dem en kopia av din målkarta och **fråga om de tror att de skulle överleva**.

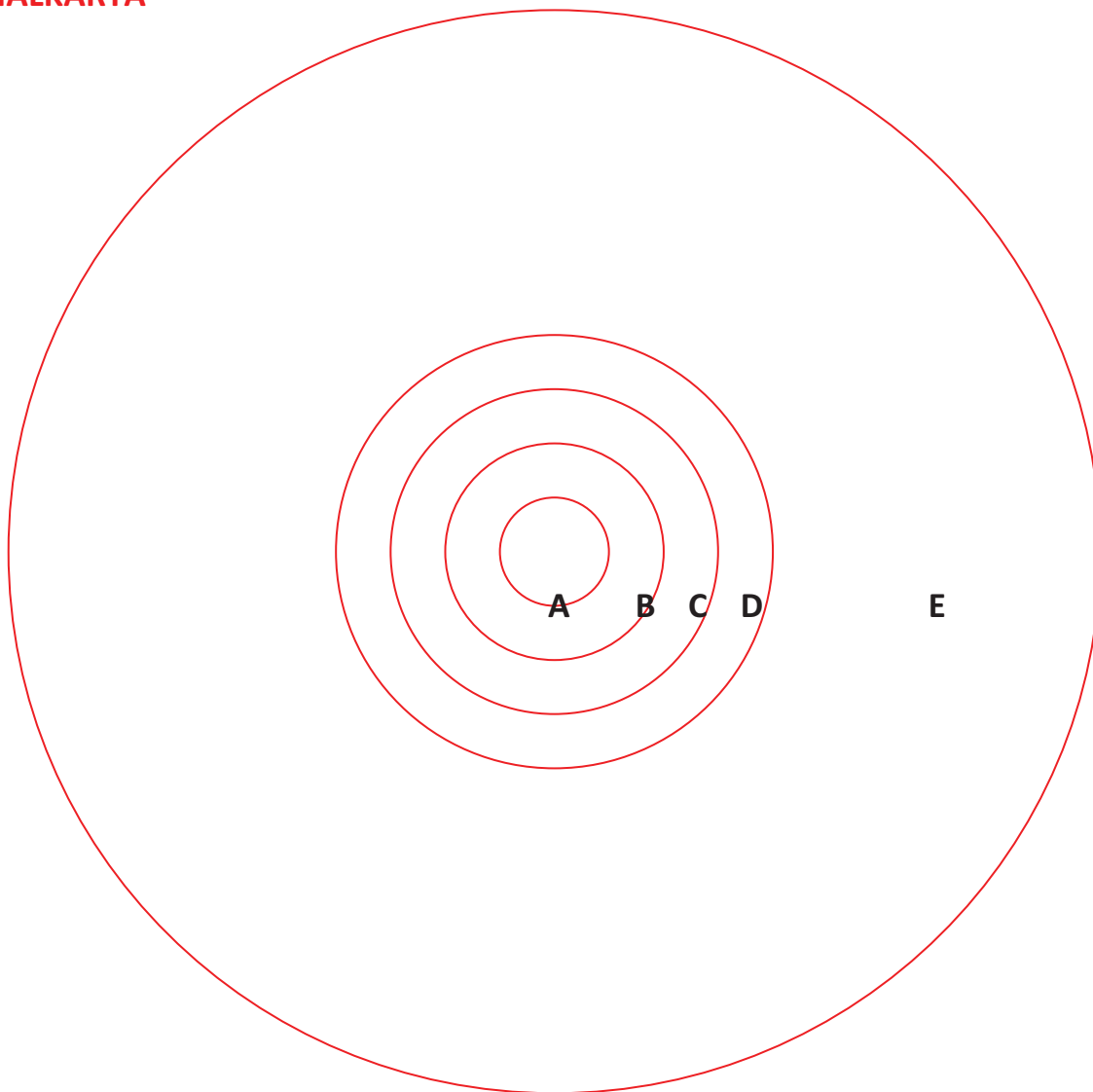
SPRÄNGEFFEKTER

- Explosionen från en atombomb skapar ett inferno som når många miljoner grader Celsius – lika varmt som solen.
- En flod av hetta förångar alla människor och plattar till alla byggnader inom ett visst avstånd. (det beror på bombens storlek).
- Sjukdomar från strålningen utbryter, med symtom som t.ex. blödande mun och tandkött, håravfall, inre blödningar och kräkningar.
- Kvinnor som varit gravida vid explosionen föder barn med sjukdomar och missbildningar, långt efter bombningen.
- Överlevande från bombningens omedelbara effekter utvecklar cancer några år senare, t.ex. cancer i blod, bröst, lungor och skelett.

STÖRRE BOMBER

Vi har utgått ifrån en bomb med en effekt av 12 kgt när vi har konstruerat måltavlan. Det motsvarar storleken på bomben över Hiroshima. Många av dagens kärnvapen är mycket större och har därför en mycket större destruktiv kapacitet. Ryssland testade en gång ett termonukleärt vapen som vägde 50 kgt.

MÅLKARTA



Effekten av en atombomb på 12 kiloton

Ring	Avstånd från målkartans centrum	Ungefärlig befolkningsmängd	Dödlighet	Totalt antal döda*
A	0–0,5km		98%	
B	0,5–1km		90%	
C	1–1,5km		46%	
D	1,5–2km		23%	
E	2–5km		2%	

* För att räkna ut det totala antalet döda, multiplicera den ungefärliga befolkningsmängden med dödligheten och dela sedan talet med 100.

** Ett kiloton = sprängkraften hos 1000 ton trotyl.

AKTIVITET 16

GENOMFÖR EN OPINIONSUNDERSÖKNING

Undersökningar kan ge oss värdefull information om människors åsikter och kunskaper. Du kan göra en undersökning bland elever på din skola eller bland allmänheten för att ta reda på vad de anser och känner till om kärnvapen. Analysera resultatet och dela med dig av dina upptäckter!

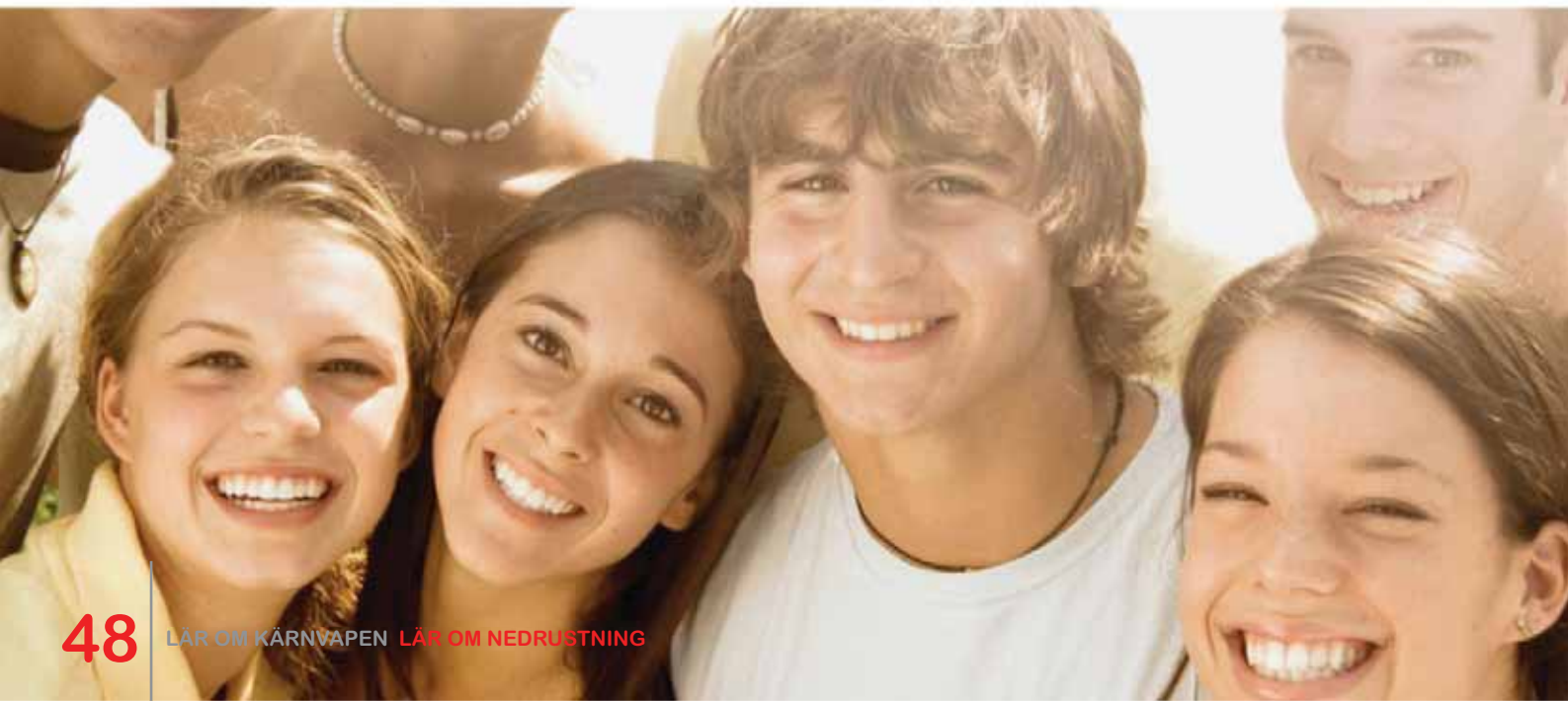
VAR PERSONLIG

Det kan vara användbart att samla in personuppgifter som exempelvis ålder, yrke och bostadsort. Du kanske upptäcker att ungdomar vet mer om kärnvapen än vuxna!

STEG

- 1 Utforma din undersökning utifrån **vad du hoppas att lära dig** (Se ett exempel på en undersökning längre ner).
- 2 **Dela ut** din undersökning tillsammans med en beskrivning av hur man ska göra för att skicka tillbaka den till dig när den är ifylld.
- 3 Sammanställ undersökningsresultaten i en **kalkyl**.
- 4 Analysera resultatet och **ta fram statistik** som människor kan uppleva som intressant.
- 5 **Skriv en rapport** om resultatet och skicka den till din **lokaltidning**.

Svar till frågorna på nästa sida: 1) Falskt; 2) Falskt; 3) Sant; 4) Sant; 5) Falskt; 6) Sant; 7) Falskt.



KÄRNVAPENSUNDERSÖKNING

PERSONLIG INFORMATION

Ålder: _____

Yrke: _____

Bostadsort: _____

DIN KUNSKAP

	Sant	Falskt
1 Kärnvapen används rutinmässigt i krigföring.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2 De flesta länder som tillverkat kärnvapen har nu avskaffat dem.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3 Användningen av kärnvapen anses vara olaglig enligt internationell rätt.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4 Det finns tiotusentals kärnvapen i världen idag.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5 Ett trettiotal länder i världen har för närvarande kärnvapen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6 De flesta kärnvapnen finns i Rysslands och USA:s vapenarsenaler.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7 Det finns fler kärnvapen idag än under det kalla kriget.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

DIN ÅSIKT

	Håller absolut inte med	Håller inte med	Neutral	Håller med	Håller absolut med
1 Alla kärnvapen ska avvecklas utan ytterligare dröjsmål.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2 Kärnvapen utgör ett allvarligt hot mot global säkerhet och mänsklig överlevnad.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3 Kärnvapen är värre än alla andra typer av vapen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4 Risken för kärnvapenkrig är större idag än någonsin tidigare.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5 Kärnvapen bidrar till att bevara freden så länge de är i rätta händer.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6 Det är troligt att kärnvapnen kommer att avskaffas under de närmaste årtiondena.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7 Att avskaffa kärnvapen är viktigare än att begränsa klimatförändringen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

AKTIVITET 17

BESÖK DITT KOMMUNALRÅD

Kommunalråd har haft en aktiv roll i den globala kampanjen för att avveckla kärnvapen. Fler än 2000 borgmästare och kommunalråd i fler än 100 länder är del av "Mayors for Peace". Det är ett nätverk som har till uppgift att förhindra att kärnvapen används igen. Nätverket leds av borgmästaren i Hiroshima. För att ta reda på om ditt kommunalråd är del av nätverket kan du titta på hemsidan www.mayorsforpeace.org. Om han eller hon inte finns med, föreslå att ni träffas!



TIPS

- **Förbered frågor:** Innan mötet kan du tänka ut frågor som du skulle kunna ställa till ditt kommunalråd för att se vad han eller hon tycker om kärnvapen.
- **Var påläst:** Lär dig mer om nätverket så att du kan svara på alla frågor som ditt kommunalråd kan ha. Du behöver sälja idén till honom eller henne!
- **Var positiv:** Förklara för ditt kommunalråd att han eller hon kan göra en stor skillnad genom att få med sig kommunen i det man kämpar för. Att gå med är viktigt, men inte så lätt.
- **Följ upp:** Om ditt kommunalråd bestämmer sig för att delta, se till att du följer upp efter mötet och ser till att det genomförs.